

Marchus Hem

Fotballtalent og utenlandsproff

Mentale utfordringer for unge talentfulle fotballspillere ved klubbovergang fra Norge til engelske Premier League akademier

Masteroppgave i Idrettsvitenskap

Veileder: Stig Arve Sæther

Juni 2020

Marchus Hem

Fotballtalent og utenlandsproff

Mentale utfordringer for unge talentfulle fotballspillere ved klubbovergang fra Norge til engelske Premier League akademier

Masteroppgave i Idrettsvitenskap
Veileder: Stig Arve Sæther
Juni 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Denne masteroppgaven handler om hvordan mentale utfordringer beherskes ved hjelp av foreldrestøtte og selvtillit, og hvordan disse faktorene kan være avgjørende for om mannlige fotballspillere behersker en klubbovergang til et profesjonelt akademi i England. I de siste årene har det vært økende fokus på mental trening og nødvendigheten rundt det, noe som er med på å forklare valget mitt angående denne masteroppgaven. Studien fordyper seg i spillernes opplevelser ved å være en talentfull ung norsk spiller som gjennomfører en overgang til engelske akademier.

Studien er en kvalitativ studie hvor det ble gjennomført åtte intervjuer. Informantene ble strategisk valgt på bakgrunn av at de alle er nordmenn og har vært i engelske Premier League akademier i perioden mellom 2000-2010 og 2010-2020. Fem av spillerne var der i den første perioden, og tre av spillerne har erfaringer fra den siste perioden. Bakgrunnen for dette valget var for å se om det forekom forskjeller mellom de ulike tidsperiodene og i forhold til hvilken grad akademiene har utviklet seg.

Funnene som fremkommer av denne studien viser at spillerne har behov for foreldrestøtte også i ungdomstiden og at bosituasjonen deres er med på å prege hvordan man takler denne overgangen. Spillernes evne til å håndtere utfordringer de møter på veien og i hvilken grad de greier å tåle det prestasjonspresset man opplever ved en slik overgang er samtidig en faktor som spiller inn for hvordan de behersker denne overgangen. Tidsperioden spillerne ankom England viser en forskjell i hvilken grad klubbene har fokus på det mentale aspektet i fotballen og at dette har utviklet seg i senere år.

Nøkkelord: fotball, akademier, foreldrestøtte, klubbovergang, selvtillit, mentale ferdigheter

Abstract

This master thesis addresses how to overcome mental challenges through parental support and boost of self-confidence, and how these factors impact the transition from youth club football to a professional academy in England. In recent years, there has been an increased focus on the necessity of mental training in football, which explains my interest in academic research within this field. The study gives an in-depth overview of Norwegian football players' perceived experience when going through the transition from being a home-grown talent to taking the step into professional English football academies.

The study adopts a qualitative approach in which eight interviews were conducted. The informants were strategically chosen on the basis that they are all Norwegians and have been to English Premier League academies between 2000-2010 and 2010-2020. Five of the players were member of the academies within the first period, whereas three of the players were part of the academies in latter period. The reason for the choice of the two periods was to see if there were differences between them in relation to the development of the respective academies.

The findings from this study show that players need parental support in the adolescence development and that their living situation abroad influence how to they adopt with the transition to English football academies. The ability of the players to deal with challenges that arise, and to what extent they can cope with the performance pressure experienced by such a transition, is also a factor that influences how they manage mental obstacles. The time in which the players arrived in England display a difference in the degree the Clubs prioritized the mental aspect of football, and that such focus has developed in recent years.

Keywords: Football, academies, parental support, club transfer, self-confidence, mental abilities.

Forord

Denne oppgaven har blitt skrevet med bakgrunn i min store interesse for fotball. Gjennom alle mine år på dette studiet har oppgavene mine blitt linket opp mot dette. Derfor visste jeg med en gang at min masteroppgave kom til å omhandle dette. Med tanke på at det mentale fokuset i idretten i større grad har blitt kastet lys over, var jeg interessert i å dykke dypere ned i dette temaet.

Det er flere tanker som sitter igjen etter og ha skrevet denne masteroppgaven. Det har vært en intens og slitsom periode, men samtidig har det vært lærerikt og spennende og dykke nærmere ned i et tema som interesser meg.

Jeg vil rette en stor takk til alle informantene som ville stille opp og som gjorde det mulig for meg å gjennomføre denne oppgaven. Uten dere hadde ikke denne masteroppgaven blitt det samme. Samtidig vil jeg også takke veilederen min, Stig Arve Sæther. Han har bidratt med gode råd og vært flink til å oppmuntre hvis man har stått fast underveis.

Jeg vil også rette en takk til mine gode studiekompiser Sigbjørn Skirbekk og Anders Nygaard som har bidratt til fine år på masterstudiet.

Trondheim, juni 2020

Marchus Hem

Innhold

Figurer	ix
Tabeller	ix
Forkortelser/symboler	ix
1 Innledning	1
2 Fagfelt	3
2.1 Spillerutvikling i fotball	3
2.2 Foreldrestøtte	5
2.3 Klubbovergang	8
2.4 Selvtillit	11
3 Metode	15
3.1 Valg av metode	15
3.2 Utvalg	16
3.3 Intervjuguide	17
3.4 Intervjuprosessen	18
3.5 Analyse	21
3.6 Reliabilitet og validitet	22
3.7 Etske hensyn ved intervjuer	24
4 Analyse	27
4.1 Foreldrestøtte	27
4.1.1 Støtte før overgang	28
4.1.2 Savn av foreldre	30
4.1.3 Påvirkning i forhold til prestasjon	32
4.1.4 Bosituasjon	34
4.2 Klubbovergangen	36
4.2.1 Valg av klubb	37
4.2.2 De første erfaringene	39
4.2.3 Oppfølging	41
4.2.4 Omstillingsfasen	43
4.3 Selvtillit	46
4.3.1 Selvtilliten i startfasen	46
4.3.2 Mestringsstrategier	49
4.3.3 Frykt for å gjøre feil og prestasjonspress	51
4.3.4 Mentale ferdigheter	55
4.4 Sammenhengen mellom foreldrestøtte, klubbovergang og selvtillit	57
5.0 Oppsummering	61

5.1 Veien videre	61
Litteraturliste	63
Vedlegg	68
Vedlegg 1: Intervjuguide	70
Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeskjema	72
Vedlegg 3: Godkjenning fra NSD	75

Figurer

Figur 1.1: Modell av potensielle prediktorer for talentidentifisering i fotball.....4

Tabeller

Tabell 1.1: Informasjon om spillerne.....17

Tabell 1.2: Kategorisering og koding av intervjuene.....22

Forkortelser/symboler

NFF	Norges Fotballforbund
DMSP	Development Model of Sport Participation
NSD	Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste
NESH	De nasjonale forskningsetiske komiteer

1 Innledning

Mental trening blir trukket frem i mediene som betydningsfullt for fotballspillere, da dette kan være med å utstyre spillerne med det nødvendige verktøyet de behøver for å prestere optimalt. Den tidligere Brann-spilleren Yaw Amankwah har uttalt at det aller viktigste i fotballen blir forsømt, og han slår fast at hjernen er operativsystemet for teknisk utførelse, taktiske vurderinger og det fysiske som energi og spenningsnivå (Amankwah, 2019). I NRK-serien «Heimebane» er dette et tema som settes i fokus, hvor man blir kjent med Adrian Austnes, et ungt supertalent som sliter med frykt knyttet til prestasjon.

MacNamara, Button & Collins (2010) understreker at talentidentifiserings- og utviklingsprogrammer bør legge større vekt på anvendelsen av psykologisk atferd på et tidlig stadium, for å optimalisere både utvikling og ytelsen til fotballspillere. Richardson, Gilbourne & Littlewood (2004) gjør oss oppmerksomme på at menneskelige utfordringer som fotballspillere møter, spesielt eliteutøvere, viser at det er behov for å tilby støtte-mekanismer integrert i akademienes treningsprogrammer. Behovet av psykologiske ferdigheter i utviklingen av engelske fotballspillere har blitt gjenkjent i trenerlitteraturen i profesjonell fotball (Holt & Mitchell, 2006). Sarkar & Fletcher (2014) definerer psykologisk motstandsdyktighet slik: *«rollen til mentale prosesser og atferd i å fremme personlige eiendeler og beskytte et individ mot potensielle negative effekter av stressorer»*. I idretten møter utøvere ulike situasjoner som kan oppleves truende og utfordrende (Sagar, Lavalley & Spray, 2009). Cohen & Wills (1985) forklarer at den psykologiske termen av stress er koblet med en følelse av hjelpeløshet og kan føre til tap av selvtillit.

Unge spillere som bemerker seg i tidlig alder til sammenligning med jevnaldrende spillere kan bli attraktive for en klubbovergang i de tidlige ungdomsårene (Sæther, 2017). Klubboverganger inkluderer et utviklingsperspektiv i idrettspsykologien med fokus på vendepunkter og faser i en utøvers karriereutvikling (Alfermann & Stambulova, 2007). I noen tilfeller kan en klubbovergang føre til at spilleren må flytte på seg til et annet land (Sæther, 2017), og det å flytte på seg geografisk kan oppleves annerledes fra person til person (Schlossberg, 1981). Videre kommer det frem at noen kan se på det som en stor mulighet, på samme tid kan det for en annen representere et tap av støtte og identitet. Spillere som gjennomfører en klubbovergang til profesjonelle akademier i utlandet kan som et resultat av dette møte ulike utfordringer, for eksempel tilgang på spilletid,

etablere seg til fast plass på førstelaget og savn av foreldre (Sæther, 2017). Spillerne kan møte på et prestasjonspress de ikke er vant med og dette kan prege selvtilliten deres. Selvtillit er en viktig egenskap utøverne bør besitte for å mestre en klubbovergang til en profesjonell klubb i utlandet. Det kommer frem i Sæther (2017) at det er vanskelig å få sjansen i det hele tatt når spillere drar til europeiske toppklubber, eller engelske akademier som for eksempel Joshua King og Håvard Nordtveit, som ikke fikk spilletid i klubben de var i som akademispillere.

Foreldrestøtte kan være avgjørende for å støtte utøveren i hans eller hennes søken i å bli en profesjonell fotballspiller, og utøvere kan tolke ulikt hva de opplever som press eller støtte (Côte, 1999). Dette understekes videre av annen forskning der utøverne trakk frem at støtte fra familie var viktig for å takle overgangen til et akademi i utlandet (Richardson, Littlewood, Nesti & Benstead, 2012). For å få en forståelse av disse komplekse forholdene og sammenhengene mellom dem, må man skaffe seg en forståelse av spillerens utvikling i en holistisk sammenheng (Sæther, 2017). Hver enkelt utøver kan ha ulike behov (Schlossberg, 1981; Sæther, 2017).

De unge spillerne som får muligheten til en slik klubbovergang er ofte de største talentene. En modell som brukes til talentidentifisering i fotball er utviklet av Williams & Franks (1998). Den tar for seg fysiske-, sosiologiske-, fysiologiske- og psykologiske prediktorer. Det er imidlertid mange ferdigheter innunder disse kategoriene av prediktorer, som bør være på plass, for at en spiller skal bli identifisert som et talent. I denne sammenheng blir de mentale ferdighetene og utfordringer i mindre grad observert på banen, sammenlignet med for eksempel hurtighet, teknikk og overblikk, og kan være noe av forklaringen på hvorfor de mentale ferdighetene i mindre grad er forsket på (MacNamara et al. 2010; Richardson et al. 2004). Sjefen for elitefotball i NFF mener mental trening i for stor grad har blitt overlatt til tilfeldighetene og ønsker å gjøre mental trening til et norsk konkurransefortrinn (Hjelvik, 2018). Dette er noe av bakgrunnen for inngangen til dette masteroppgaveprosjektet som retter seg mot de psykologiske og sosiologiske prediktorene i modellen til Williams & Franks (1998), i form av faktorene; foreldrestøtte og selvtillit.

Problemstillingen som vil bli belyst i denne oppgaven er følgende;

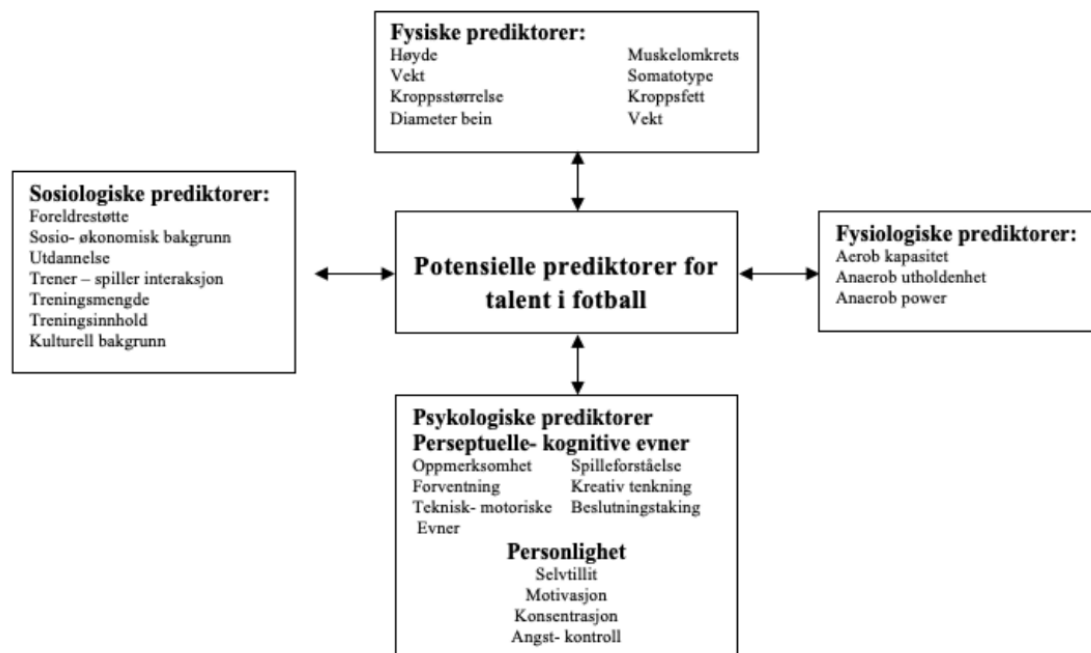
«Hvordan kan mentale utfordringer beherskes ved hjelp av foreldrestøtte og selvtillit, og være av avgjørende faktor for hvorfor mannlige fotballspillere behersker en klubbovergang til et engelsk akademi i en profesjonell klubb i utlandet bedre enn andre? Videre vil en underproblemstilling være om det er forskjeller mellom spillerne som var i engelske akademier fra 2000-2010 og fra 2010-2020»?

2 Fagfelt

Talentidentifisering, utviklingsprogrammer og modeller har økt i popularitet i nyere tid når jakten på talent er i fokus (Vaeyens, Lenoir, Williams & Philippaerts, 2008). Abbott & Collins (2004) presiserer at talent er et dynamisk konsept hvor ulike faktorer kan endre seg over tid, og skiller talentbegrepet i en dynamisk og statisk forståelse. Videre peker de på at det dynamiske ikke er like forutsigbart, men lettere å påvirke og det statiske retter seg mot arvet talent. Det er to ulike perspektiver på spillerutvikling som råder, og som har satt sitt preg på talentutvikling i fotball (Ericsson, Krampe & Tesch-Römer, 1993; Côté, 1999) Anders Ericsson og hans kolleger utarbeidet et teoretisk rammeverk som gir forklaring på utvikling av ekspertise innenfor forskjellige ferdighetsfelt (Ericsson et al.1993). Han sammenlignet suksessfulle musikere med mindre suksessfulle musikere. I denne studien viste det seg en positiv sammenheng mellom ferdigheter og treningstimer. De suksessfulle musikerne hadde brukt minst 10 000 treningstimer med systematisk øving, før de kom opp på ekspertnivå i sitt felt (Ericsson et al. 1993). Dette blir definert av Ericsson og hans kolleger som «deliberate practice». Jean Côté utarbeidet en alternativ modell til dette som baserte seg på mer enn bare den praktiske aktiviteten (Côté, 1999). På bakgrunn av dette ble *Development Model of Sport Participation* (DMSP) utviklet (Côté, 1999). Denne modellen inkluderte både påvirkningen av psykososiale faktorer og treningsaspekter for å skaffe seg ekspertise, som inneholder en blanding av «deliberate play» og «deliberate practice» (Sæther, 2017). DMSP-modellen beskriver prosessen, de ulike veivalgene og utfall som er assosiert med idrettsutvikling gjennom barne- og ungdomstiden (Côté & Vierimaa, 2014).

2.1 Spillerutvikling i fotball

Talent er ikke så tydelig i en tidlig fase og det er svært få talenter som er talentfulle i alle domener i tidlig alder, men noen indikatorer kan gjøre at trente mennesker kan få øyet på det (Williams, 2000). Modellen til Williams & Franks (1998) tar for seg mange ferdigheter for å identifisere talent, se figur 1. Det er antatt at vellykkede spillere skiller fra mindre vellykkede på bakgrunn av disse ulike og omfattende prediktorene (Williams, 2000).

Figur 1. Modell av potensielle prediktorer for talentidentifisering i fotball (Williams & Franks, 1998).

Fysiske prediktorer av talent

Williams & Reilly (2000) understreker at flere forskere indikerer at fotballspillere fra elitemiljøer i ungdomsfotball i større grad er fysisk modne enn jevnaldrende. Videre trekkes det frem at trenere har en tendens til å favorisere disse spillerne. Dyktige unge fotballspillere er større, høyere og raskere enn mindre favoriserte spillere på samme alder (Larkin & O'Connor, 2017). Prestasjoner kan som et resultat av dette bli påvirket av spillernes fysiske vekst og modning (Williams & Reilly, 2000). Talentfulle spillere kan bli oversett på grunn av ulempen de har angående det fysiske når seleksjon er basert på subjektive meninger blant trenere (Murr, Raabe & Höner, 2018).

Fysiologiske prediktorer av talent

Fysiologiske responser på trening er avhengig av regelmessig trening og praksis. Videre kommer det frem at høy terskel for oksygenkapasitet kan være et signifikant kriterium når unge spillere vurderes, med tanke på at profesjonell fotball spilles i et høyere tempo i dag enn for flere år siden (Williams & Reilly, 2000). Dette støttes opp av studiet til Murr et al. (2018) der det kommer frem at fysiologiske ferdigheter spiller en rolle for unge fotballspillere sin suksess når alderen øker.

Fysiologiske målinger kan være nyttige ved siden av subjektive vurderinger av spilleferdigheter for talentidentifisering, men burde ikke brukes kun på egenhånd til en slik identifisering (Williams & Reilly, 2000).

Psykologiske prediktorer av talent

Det antydes at en talentfull spiller har personlige egenskaper som gjør læring, trening og konkurranse lettere (Williams & Reilly, 2000). Idrettspsykologer har undersøkt viktigheten av foranderlige personlighetskarakteristikker, som kan endre seg ut ifra hvilken tilnærming man har til for eksempel angst og selvbeherskelse. Talentfulle spillere er i stor grad engasjerte, har høyere selvtillit og er mindre utsatt for angst både før og under konkurranse (Williams & Reilly, 2000). Det psykologiske tar på samme tid for seg kognitive ferdigheter, som for eksempel kreativitet, teknikk og overblikk (Williams & Reilly, 2000). Trenerne som rekrutterer talentfulle spillere opplever tekniske og taktiske ferdigheter som viktige for prestasjon (Larkin & O'Connor, 2017). Det påpekes at de med mindre frykt for å mislykkes har større sannsynlighet for å ta nivået i et ungdomsakademi (Höner & Feichtinger, 2016). Morris (2000) rapporterte i sin studie at de involverte i prosessen med vedrørende seleksjon av talent innser at psykologiske faktorer som holdninger og mentale forberedelser er viktig ved å få ut potensial i prestasjon. Videre forklares det at det psykologiske elementet ikke var klart definert når det plukkes ut talentfulle utøvere.

Sosiologiske prediktorer av talent

De sosiologiske prediktorene gjør oss oppmerksomme på sosiale faktorer og interaksjonen som finner sted mellom omgivelsene og spilleren. Her blir det tatt høyde for mengde trening, trener-utøver relasjonen, foreldrestøtte, utdanning, økonomi og kulturell bakgrunn (Williams & Reilly, 2000; Reeves, McRobert, Littlewood & Roberts, 2018). I fotball vurderes sosialisering inn i den spesifikke kulturen som en viktig faktor for suksess. I vekstperioden er foreldres støtte og en positiv holdning til barnets engasjement svært viktig (Williams & Reilly, 2000). Miller, Cronin & Baker (2015) understøtter en undervurdering av sosiale interaksjoner i deres studie av trenere, der det var mangel på klarhet angående mange av disse nevnte sentrale begrepene.

2.2 Foreldrestøtte

Bloom og kolleger (1985) understreker foreldres store innflytelse i ulike stadier av talentutvikling. Forskingen deres slår fast at foreldre hadde en tendens til å være støttende de første årene, deretter hadde de større engasjement i neste periode, og i den

siste perioden var rollen deres mer begrenset. Côté (1999) har kategorisert ulike faser som tar for seg stadiene av idrettsdeltakelse for barn og ungdom; Allsidighetsårene (6-13 år), spesialiseringsårene (13-15 år) og investeringsårene (15+ år). Fra utøverne er 6-13 år har foreldre ansvar med tanke på å få barnet interessert i idrett, hvor målet er å oppleve glede. I spesialiseringsfasen skal utøverne dedikere seg til idretten, men samtidig ha fokus på at det skal være lekent og lystbetont. Et av funnene i denne fasen presiserer at barn som presterer på et høyt nivå i idrett har foreldre med høye forventinger om deres idrettsprestasjoner (Côté, 1999). I denne perioden skal foreldre ha en moderat involvering, hvor utøveren selv skal ta størst del i valgmulighetene. Han fant ut at interessen til foreldrene rundt aktiviteten til barnet stiger i denne alderen. Videre i investeringsårene skal utøveren oppnå et elitenivå i prestasjoner i en enkelt aktivitet. Det er samtidig en investeringsfase for foreldrene, hvor de gir råd i henhold til fremtiden deres i idretten. I denne fasen bør foreldrene hjelpe utøveren med å takle press og selvbildet, og de er viktige bidragsytere i å hjelpe utøveren med å bygge opp selvtillit (Côté, 1999).

Foreldreengasjement varierer med tanke på hvor involvert man er. Det trekkes frem ulike måter involveringen deres kan prege utøveren i form av; underinvolvering, moderat involvering og overinvolvering (Hellstedt, 1987). Videre påpekes det at moderat engasjement ser ut til å tilrettelegge for en idrettskarriere. Underinvolverte eller ekstremt overinvolverte foreldre spiller en forstyrrende rolle, og utøvere med uinteresserte foreldre mangler emosjonell støtte hjemmefra (Hellstedt, 1987). Spillere som flytter hjemmefra til et akademi i utlandet kan dra fordel av emosjonell og informativ støtte fra foreldrene sine. Emosjonell støtte kunne fås ved telefonsamtaler og lykkeønskninger før kamp. Den informative støtten kunne komme ved at foreldre kom med gode råd og tips til å løse utfordringer (Holt & Dunn, 2004).

I studiet til Richardson et al. (2012) påpekes det hvordan spillerne måtte forlate familien i hjemlandet sitt for å spille i engelske akademier i Premier League. Videre presiserer de at dette er en alder hvor støtte fra foreldre blir oppfattet som en viktig faktor for at utøveren skal kunne takle prestasjonsutfordringer og eventuelle tilbakeslag. Støtte fra familie var betydningsfullt for alle utøverne i denne studien, samtidig pekte de på at de ble mentalt sterkere av en slik overgang (Richardson et al. 2012). Ungdommer i de første stadiene av sine idrettskarrierer har identifisert vanskeligheter med en klubbovergang til akademier, det kommer frem at savn av familie fører til utfordringer (Sarkar & Fletcher, 2014). Forskningen til Reeves, Nicholls & McKenna (2009) slo fast at spillere i engelske akademier i alderen 12-14 år hadde større stressrelaterte problemer med familie, enn spillerne mellom 15-18 år. Foreldre som skrek fra sidelinjen kunne ha negativ innvirkning på spillerne. Samtidig poengterte en av utøverne at det var

problematisk med forvirrende beskjeder fra trenere og foreldre under kamp (Reeves et al. 2009).

Foreldre spiller en viktig rolle i å stimulere interesse, gi god moral og finansiell støtte (Holt & Dunn, 2004). Utøverne i denne studien forklarte at de ofret verdifulle elementer av ungdomslivet deres i jakten på en profesjonell fotballkarriere. Det å reise fra familie i en alder av 15-16 år var vanskelig, spesielt til en klubb hvor mange kjente hverandre fra før. Videre trekkes det frem at oppfatninger av press fra foreldre kunne prege utøverne i negativ forstand, et eksempel var at en forelder presset sønnen til å trene når han var skadet. De fant også ut at noen av foreldrene skjønnte at deres sønn hadde mulighet til å nå langt, som resulterte i et ekstra press. Forskningen deres har gjort oss oppmerksomme på at foreldre kan ha en negativ innvirkning på yngre barn og deres idrettsdeltakelse om de blir overinvolverte og legger unødvendig press på dem og hva de skal oppnå (Holt & Dunn, 2004). Lignende funn ble understreket i studiet til Holt & Mitchell (2006) hvor foreldre hadde en tendens til å bli for involvert på en negativ måte ved stort press og at forventningene ikke var for guttene, men for dem selv. Samtidig viser forskningen til Holt & Dunn (2004) at foreldrene fortsetter å spille en viktig rolle i utviklingen til eliteutøveren gjennom ungdomstiden. I studiet til Wuerth, Lee & Alfermann (2004) opplevde utøverne lite press, og de suksessfulle utøverne mottok mye ros og forståelse av foreldre fra tidlig alder av.

For at foreldre skal få kompetanse i å være idrettsforeldre krever det at de utvikler kunnskap og bruker ferdighetene de lærer seg for å støtte barnet sitt. Da har de mulighet til å operere mer effektivt i ungdomsidrettsmiljøet (Harwood & Knight, 2015). Ved å få til dette kan sjansene øke for at barnet oppnår det fulle idrettspotensialet man har. Et kritisk aspekt ved foreldreekspertise er at foreldrene forstår hva barnet deres ønsker å oppnå gjennom deltakelse og hva de selv håper at barnet deres vil oppnå (Harwood & Knight, 2015). I studiet til Reeves et al. (2009) hvor en av spillerne ikke ble valgt ut til en kamp, søkte spilleren råd hos foreldrene sine, av den grunn at det er nødvendig å snakke med andre mennesker. Videre indikeres det at mestringsstrategiene som ble tatt i bruk er vanlig strategier blant ungdomsspillere, i form av å være emosjonelt-fokusert og ha en problem-fokusert innstilling. En emosjonell-fokusert innstilling retter seg mot akseptering og sosial støtte fra sine foreldre, deretter hadde han en problem-fokusert innstilling, som førte til økt innsats og positiv tankegang for å komme tilbake på laget (Reeves et al. 2009). Verdien av sosial støtte fra betydningsfulle andre blir identifisert som viktig, for eksempel foreldres evne til å tilrettelegge for suksess rundt en overgang innenfor karrieren (Pummell, Harwood & Lavalley, 2008). Videre fremhever de at idrettsutøveres foreldre er viktig for denne sosiale støtten, der

emosjonell støtte er sett på som kritisk for at utøveren skal komme seg gjennom denne overgangen.

Foreldrestøtte blir mer komplekst for spillere som drar til utlandet, siden de ofte drar uten foreldre og dermed drar fra en del sosiale mekanismer hjemme (Richardson et al. 2012; Weedon, 2012). Det er ulike eksterne faktorer assosiert med talentutvikling, for eksempel foreldrestøtte, forholdet mellom utøver-forelder og sosial støtte (Gledhill, Harwood & Forsdyke, 2017). En spillers bolig blir vanligvis arrangert gjennom og overvåket av akademiet (Weedon, 2012). Videre trekker forskningen frem at bosted og hvordan man løser dette varierer mellom akademiene, og er underlagt en rekke variabler som spillerens alder, eller om hans egen familie bor i umiddelbar nærhet. De fleste bor enten i en felles bolig med andre spillere, eller med en vertsfamilie. I studien deres bodde de fleste hos vertsfamilier, men det var samtidig to som flyttet med familie. Han fant også ut at i lengre perioder med hvile og restitusjon borte fra trening, fortalte mange av spillerne at de kunne føle hjemlengsel og ensomhet og pekte på viktigheten av mobil og internett for å opprettholde kontakt. En av spillerne som bodde hos vertsfamilie i et par år fortalte at man kom veldig nære familien i løpet av to år. Noen av spillerne følte det kunne være vanskelig å forstå regionale aksenter og at trenere snakket i et veldig høyt tempo. Spillere som drar til et Premier League akademi ønsker å lykkes gjennom etterhvert og bli tilbudt en profesjonell seniorkontrakt. Det er derimot en hard prosess hvor mange ikke kommer gjennom det lille nåløyet (Weedon, 2012).

2.3 Klubboverganger

Hvordan kan den unike kulturen innenfor profesjonell fotball i England ha kapasitet til å påvirke en utenlandsk spillers evne til å mestre de kravene som assosieres med det å være fulltids profesjonelle fotballspiller? (Richardson et al. 2012). Videre kommer det frem at det kan være bekymring rundt hvilken påvirkning slike overganger kan ha på individet, for noen er den knyttet til glede og uproblematisk, imidlertid kan andre møte en rekke utfordrende livserfaringer. Schlossberg (2005) understreker at den menneskelige tilpasningsmodellen til overganger gir innsikt i prosessen og utfall av en overgang, hvor det er en interaksjon med flere sett av faktorer. Den første faktoren retter seg mot situasjon, en hendelse eller ikke-hendelse og hvordan den blir oppfattet av personene. Deretter pekes det på selvet, som baserer seg på individuelle særegenheter tilskrevet utøveren. Videre kommer faktoren om støtte, for eksempel tilgjengeligheten av ulik type av sosial støtte. Den siste faktoren er strategier, direkte handlinger eller hemming av handling, og strategier for å mestre en overgang er

nøkkelen i denne modellen (Schlossberg, 2005). I denne tilpasningsmodellen er støtte og tilgjengeligheten av ulike typer av sosial støtte påpekt som viktig for å forklare prosessen og utfallet av en overgang. Modellen har blitt adoptert inn i forskningen på idrettspsykologi (Alfermann & Stambulova, 2007). Reisen til utlandet er kompleks og utfordrende med mange hendelser og omstendigheter som vil påvirke spilleren og hans beslutninger. Den blir påvirket av mange forskjellige personer, med varierende grad av innflytelse og mulig varierende oppfatninger av spilleren. Det er derfor behov for å undersøke slike overganger og begynne å samle en bedre forståelse av opplevelsen til unge eliteutøvere som drar utenlands (Richardson et al. 2012).

Overganger til eliteidrett har fått lite oppmerksomhet i litteraturen (Bruner, Munroe-Chandler & Spink, 2008). Når en spiller identifiseres som talentfull kan en klubbovergang bli aktuelt. Karriereoverganger har ofte blitt sett på av idrettspsykologien fra et utviklings- og sosialpsykologisk perspektiv (Wylleman & Lavallee, 2004). Det kan for eksempel basere seg på de negative psykologiske effektene en karriereovergang kan ha, hvordan spillere takler dette og hvilke faktorer som gjør at overgangen kan ende som vellykket (Wylleman & Lavallee, 2004). Forskningen til Bruner et al. (2008) slår fast at det både er en utfordring med tanke på redusert spilletid og å flytte utenlands ved en overgang til eliteidretten. Det trekkes frem hvor viktig det er å øke kunnskapen rundt de psykologiske utfordringene spillere kan møte ved å foreta en klubbovergang til et annet land. Det å flytte på seg geografisk kan oppleves annerledes fra person til person, noen ser på det som en stor mulighet, samtidig kan det for en annen representere et tap av støtte og identitet (Schlossberg, 1981). Mennesker kan generelt i livet erfare både endringer og overganger, dette kan resultere i nye måter å oppføre seg på og man kan få en annen selvoppfatning. For noen kan prosessen være uproblematisk, imidlertid kan det for andre være en stor omstilling som er vanskelig å forholde seg til (Schlossberg, 1981). Disse overgangene kan bli sett på som en prosess, ikke bare en enkelt hendelse eller ikke-hendelse, og som Wylleman & Lavallee (2004) presiserer kan det være både normative og ikke-normative overgangsfaser. Den normative overgangen forklares ved at den er forutsigbar og forventet. Den er generelt knyttet til en sosialiseringssprosess og den organisatoriske naturen av settingen som individet er involvert i (Wylleman & Lavallee, 2004). Videre forklarer de at ikke-normative overganger er et resultat av viktige hendelser som finner sted i et individs liv, for eksempel at man mister en trener eller blir utelatt fra lagoppstillinger. I studiet til Richardson et al. (2012) undersøkes erfaringene til unge eliteutøvere fra Europa i det de legger ut på en reise og erfarer overgangen fra deres hjemland til profesjonell fotball i England. De er opptatt av å fange det komplekse psyko-sosiale kravet assosiert med denne overgangen.

Utfordringen for unge spillere i 16-årsalderen med å tilpasse seg økes hvis man på samme tid må takle kompleksiteten i ungdomstiden og samtidig utsettes for sosial, kulturell og fysiologisk utvikling i et nytt og meget konkurransedyktig miljø (Weedon, 2012). Bourke (2003) fant ut at i løpet av denne tiden kan unge spillere som gjennomfører en slik overgang oppleve et «kultursjokk» som kan føre til frykt, hjelpeløshet og irritabilitet. Det er tydelig at overgangen til utlandet og de mulige utfordringene i karrieren som en spiller kan støte på, har potensiale til å påvirke deres personlige utvikling. En slik overgang utsetter spilleren for et annet språk i tillegg. Det er essensielt å gjenkjenne og illustrere at hver overgang kan være personlig og følgelig distinkt for hver enkelt (Richardson et al. 2012). Parker (2006) trekker frem den maskuline kulturen engelsk fotball knyttes opp, ved at den er voldelig, har voldelig språk og hånlig humor. Kommer man ikke inn i denne kulturen kan det føre til vanskeligheter med å tilpasse seg nye lagkamerater. Med bakgrunn i dette kan overganger bli ytterligere komplisert. Weedon (2012) intervjuet spillere som har gått til Premier League akademier, der de pekte på at de tidlige erfaringene var vanskeligheten med å tilpasse seg frekvens, intensitet og det fysiske. En spiller forklarte at du trener, deretter går du hjem for å hvile siden du er så sliten, fordi treningen er hard og du ikke er vant til det. Trenerne peker på det samme og antyder et «kultursjokk». Spillerne forteller samtidig at de ikke har noe sosialt liv utenom fotballer, på grunn av at man alltid er sammen med fotballspillere. Det å ha lite sosial kontakt utenfor akademiet, var nødvendig for å øke sjansene til å få en profesjonell kontrakt (Weedon, 2012).

Det er en utfordring å håndtere doble karrierer, med både skole og fotball. Det gir begrenset med tid til å sosialisere seg utenfor fotballen (Larsen, Alfermann, Henriksen & Christensen, 2013). En av hovedutfordringene de håpefulle eliteidrettsutøverne møter i alderen 12-25 år, er å kombinere utdanning og toppidrett i en dobbel karrierevei. Det handler om å skaffe seg en utdanning, sikre jobb og få til en karriereutvikling innenfor sin idrett (Ryba, Stambulova, Selänne, Aunola & Nurmi, 2017). I en studie som analyserte en profesjonell australsk fotballklubb sin kultur, kom det fram at å balansere idrett og det utenomsportslige sikrer at utøverne har det bedre med seg selv og presterer bedre på banen (Pink, Saunders & Stynes, 2015). Videre forklarer de at denne klubben har blitt identifisert som en suksessfull klubb i å støtte spillernes utvikling med doble karrierer.

2.4 Selvtillit

Psykologisk motstandsdyktighet er viktig i idrett med tanke på at utøveren både må utnytte og optimalisere mange mentale egenskaper for å motstå presset de opplever (Sarkar & Fletcher, 2014). Til tross for at motstandsdyktighet ikke er forsket mye på i idrett, er evnen til å overkomme hindringer identifisert som et viktig element i utvikling av eliteutøvere (Holt & Dunn, 2004). Idrettsarenaen representerer et laboratorium der man kan studere hvordan og hvorfor noen idrettsutøvere presterer under krevende omstendigheter. Studier som vektlegger psykologisk motstandsdyktighet ønsker å forstå hvorfor enkelte individer er kapable til både å trives og stå i mot presset de opplever (Sarkar & Fletcher, 2014). I forskningen til Gledhill et al. (2017) kritiseres praksisen rundt talentutvikling i engelsk fotball. Dette baserer seg på at talentutviklingsprogrammene til profesjonelle klubber ikke er så produktive som de burde, med tanke på hvor mange som får sjansen på seniorlaget. De bruker dermed termen psykososial for interaksjonen mellom individuelle psykologiske karakteristikk med sosiale påvirkninger. Videre ble det identifisert ulike psykologiske faktorer i studiet som assosieres med talentutvikling, som for eksempel selvkontroll, motstandsdyktighet, mestringsstrategier og frykt for å gjøre feil.

Mestring og kontroll av stress er viktig for at utøvere skal fungere effektivt på elitenivå, samtidig kan frykten for å feile være en utfordring utøvere opplever (Sagar, Lavalley & Spray, 2007; Sagar, Lavalley & Spray, 2009; Sagar, Busch & Jowett, 2010). Cohen & Wills (1985) forklarer at en enkelt stressende hendelse ikke nødvendigvis stiller store krav til mestringssevnen, men når flere problemer oppstår samtidig preger det problemløsningsevnen til den enkelte. Sagar et al. (2010) påpeker at frykten for å feile kan prege selvtilliten til en utøver på banen. Videre viser forskningen deres at en stor del av frykten var å oppleve skam og flauhet knyttet til å feile. I tillegg til ble det trukket frem faktorer som usikkerhet rundt fremtid og ønsket om og ikke skuffe andre. Videre uttrykte spillerne at frykten for å feile preget deres velvære og prestasjonen deres på fotballbanen. Frykt for å mislykkes har negative effekter på unge i prestasjonsmiljøer, og problemer med frykt for å mislykkes i prestasjonssettinger er utbredt (Sagar et al., 2007). Videre pekes det på i samme studiet at det mangler forskning på frykt i idretten blant barn- og ungdomsutøvere. Sarkar & Fletcher (2014) forteller at idrettsutøvere har rapportert det presset som prestasjon i konkurranser medfører. En utøver kan både møte interne og utvendige forventninger. Interne forventninger refererer til press utøveren legger på seg selv på grunn av et ytre krav. Imidlertid er utvendige forventninger noe som er påført en utøver av en ekstern kilde, at andre forventer at du skal gjøre det bra (Sarkar & Fletcher, 2014).

Spillere i alderen 12-14 år og 15-18 år i Premier League akademier poengterte ulike problemer (Reeves et al. 2009). De mellom 15-18 år rapporterte flere stressfaktorer, hvor de vanligste var å gjøre feil, å bli selektert og det å spille på et høyere nivå. De var nervøse for å gi bort ballen, gjøre feil og å bomme på en sjanse til å score (Reeves et al. 2009). En lignende studie har forsket på unge spillere som dro fra hjemlandet sitt til Premier League akademier (Richardson et al. 2012). Her understreket de utfordringen med å etablere seg som profesjonelle spillere i et miljø som bestod av tradisjonell engelsk fotballkultur, hvor tempoet var høyt og det var en aggressiv spillestil. Videre vektlegges det at spillerne skal tilpasse seg et nytt miljø, som kan føre til psykologiske konsekvenser, for eksempel det å forlate familie og tilpasse seg en annen spillestil i et annet land. Det var vanskelig å komme innpå lagkamerater og trenere kunne ha en aggressiv tilnærming om spillerne gjorde feil på banen. Samtidig slo de fast at spillerne ble mentalt sterkere av denne overgangen (Richardson et al. 2012). I studiet til Van Yperen (2009) viste det seg at psykologiske faktorer som for eksempel mestringsatferd og å søke sosial støtte var ulikt mellom ungdomsspillere som tilslutt lyktes med å bli profesjonelle spillere i voksenfotball, i motsetning til de som ikke gjorde det.

Mentalt tøffe spillere utvikler psykologiske ferdigheter som gjør at de har mulighet til å tilpasse seg bedre enn motstanderne sine, i for eksempel konkurranse, trening og livsstil (Thelwell, Weston & Greenlees, 2005). De fant ut at spillerne kan levere på et mer jevnt nivå og til og med bedre enn motstanderne ved å være fokusert, ha selvtillit og kontroll i situasjoner under press. Mental tøffhet blir ansett som viktig for trenere og er en nøkkelevne for å takle stressorer unge spillere opplever i disse miljøene (Crust, Nesti & Littlewood, 2010). Hvordan unge spillere håndterer overgangen til et profesjonelt nivå er viktig med tanke på om utviklingen deres peker i en positiv eller negativ retning (Mills, Butt, Maynard & Harwood, 2012). I deres forskning kom det frem sentrale faktorer tilknyttet motstandsdyktighet, som for eksempel å ha en positiv holdning og et positivt syn på ting. Mestring av tilbakeslag var en viktig egenskap, for eksempel om en spiller mistet plassen på laget. Det var essensielt å takle presset, med tanke på å håndtere kritikk eller treninger med seniorlaget (Mills et al. 2012). Holt & Mitchell (2006) understreket i studiet sitt at det kun var tre av ni spillere som rapporterte at de responderte positivt til kritikk, i motsetning til Holt & Dunn (2004) sin studie hvor spillere kunne blomstre under press. Trenerne som ble intervjuet i denne studien fremhevet hvor viktig det var å håndtere skuffelse, samtidig som det ble vektlagt hvor avgjørende det er for unge spillere og kunne håndtere presset som denne scenen gir. Et slikt press kan omfatte press fra trener, press ved å trene med førstelaget og presset ved å få kontrakt (Mills et al. 2012).

Forskningen til Holt & Dunn (2004) viser at suksessfulle eliteutøvere har flere psykologiske karakteristikk som inkluderer evnen til å mestre angst og hindringer, og har på samme tid god selvtillit. De påpeker at teoretiske utviklinger fra kvalitativ forskning har vært noe fraværende både i idrettspsykologi. I studiet deres blir motstandsdyktighet beskrevet som evnen til å overkomme både personlige og kontekstuelle hindringer. Spillerne rapporterte at de brukte mestringsresponser for å håndtere kravene til elitefotball, hvor de hadde to mestringsstrategier for å håndtere presset elitefotball medfører. Dette var å respondere positivt til trenings- og konkurransesituasjoner, og viktigheten av å ha selvtillit til å blomstre under press (Holt & Dunn, 2004). Deltakelse i konkurrerende idretter krever at idrettsutøvere både utvikler og opprettholder et høyt nivå, og på samme tid må de dyrke ferdigheter som baserer seg på å takle vanskelige situasjoner i konkurransemiljøet (Kim & Duda, 2003). Det har vært en økning i forskning som undersøker psykologiske dimensjoner i profesjonell fotball, hvor klubber ansetter personer til å gi psykologisk støtte til unge og eldre spillere (Holt & Mitchell, 2006; Ford et al. 2020). Etter tre år i en klubb på akademnivå blir man enten tilbudt en proffkontrakt eller sluppet løs fra klubben, som et resultat av dette er det nødvendig å overkomme hindringer (Holt & Mitchell, 2006). Videre forklarer de at noen av spillerne fra deres studie hadde blitt avvist fra tidligere klubber og dette preget selvtilliten deres da de ankom en ny klubb.

Det har rettet seg oppmerksomhet mot akademier i hvilken grad de får til å utstyre spillerne de nødvendige ferdighetene og egenskapene for å få en vellykket progresjon (Nesti, Littlewood, O´Halloran, Eubank & Richardson, 2012). I studiet deres slår de fast at alle aktiviteter på dette nivået fokuserer på å vinne, at ledere, støttepersonell kan miste jobben hvis de ikke leverer nødvendige resultater. Videre påpeker de at selv om etablerte førstelagsspillere ofte dekkes av lange kontrakter blir man til syvende og sist bedømt på sine resultater og prestasjoner på banen. Evnen til å takle stresset som dette følger avhenger av en rekke psykologiske faktorer (Nesti et al. 2012). Deres forskning trekker i tillegg frem kritiske øyeblikk. Dette varierer fra noe til ingenting, kan være store eller små, tilsiktede eller utilsiktede, og kan ha en negativ eller positiv effekt på en persons følelse av selvtillit. Til slutt vil et kritisk øyeblikk involvere individets subjektive levde opplevelse, påkalle en emosjonell respons og være avhengig av timing. Det blir understreket at mestring av prestasjon og press økte med økende alder og mestringsstrategier ble bedre (Saward, Morris, Nevill, Minniti & Sunderland, 2019). Videre oppsummeres det at en rekke mestringssevner kan lette progresjon i et akademisystem mot elitestatus, og akademier bør derfor støtte viktigheten av disse ferdighetene til spillerne sine. Talentfulle spillere kan ofte dra nytte av, eller til og med ha behov for, varierte utfordringer for å legge til rette for prestasjoner senere (Collins & MacNamara, 2012). Samme studiet bygger på forskning om at slike utfordringer er mer

vanlig hos utøvere som når toppen. Det kommer frem at det har vært fokus på at talentutviklingssystemer i stor grad skal være støttende, men forskere påpeker viktigheten av psykologiske karakteristikk og kompetanse som motstandsdyktighet og mental tøffhet. De poengterer at spillere som besitter mentale ferdigheter som å se det store bildet, setter seg mål, har kontroll på følelser og har en sterk personlighet vil ha større sjanse å nå lengst og vil prestere bedre når de kommer ditt. Rekruttering og utvikling av unge spillere er et stort felt innenfor profesjonell fotball, og dette foregår ofte i store godt finansierte fasiliteter som ungdomsakademier (Ford et al. 2020). Denne studien tar for seg utviklingsprosessen i slike akademier i profesjonelle klubber i verden, hvor blant annet aldersgruppene 12-16 år og 17-21 år ble forsket på. Videre trekker de frem at de fleste klubbene inviterte identifiserte spillere til å komme på prøvespill før de eventuelt signerte. Jo eldre spillerne var, desto viktigere med tester av psykologiske faktorer. Det kommer samtidig frem i studien at de fleste klubbene ga spillerne sine akademisk utdanning, et sted å bo og transporttjenester.

3 Metode

Formålet med oppgaven er å få en forståelse av hvordan mentale ferdigheter og utfordringer knyttet til en klubbovergang fra Norge til England beherskes av unge talentfulle spillere. Denne studien har benyttet kvalitativ metode for å se nærmere på faktorene; foreldrestøtte, klubbovergang og selvtillit. Tjora (2013) påpeker at denne metoden brukes for å skaffe en forståelse og forklaring i forskningen. For å få til dette har jeg vært interessert i spillernes subjektive meninger knyttet til denne overgangen. Med bakgrunn i dette ga det mening å intervju spillere som har tatt denne overgangen fra Norge til England og Premier League akademier i ung alder. I følge Thagaard (2018) er kvalitative metoder godt egnet til å bruke hva gjelder studier av temaer som det er forsket lite på fra før av. Det er ikke forsket mye på norske talenter sine subjektive meninger i nyere tid rundt det å flytte på seg til utlandet i tidlig alder. Av den grunn ble kvalitativ metode funnet godt egnet til å besvare problemstillingen min.

I dette kapitlet vil jeg redegjøre for mine metodiske valg i oppgaven, fremgangsmåten som er benyttet, en forklaring av utvalget som er plukket ut og metode for analyse av datainnsamlingen. Målet med et slikt kapittel er å så godt det lar seg gjøre å forklare steg for steg hva som har blitt gjort, slik at leseren får en god forståelse av dette.

3.1 Valg av metode

Jeg har valgt å benytte meg av dybdeintervjuer, med tanke på å få en fri samtale rundt de spesifikke temaene jeg ønsker å dykke dypere ned i (Tjora, 2013). Årsaken til at man velger forskningsintervju som metode er på bakgrunn av at forsker ønsker å forstå sider ved informantens refleksjoner og tidligere erfaringer, fra deres perspektiv (Kvale & Brinkmann, 2009; Tjora, 2013). Forskeren stiller et spørsmål, hvor informanten kan fortelle sine egne tanker og refleksjoner rundt dette. Et kvalitativt forskningsintervju ønsker å forstå verden og synspunkter fra intervjupersonenes sitt syn (Kvale & Brinkmann, 2009). Målet er å skaffe erfaringer og deres opplevelser fra temaet som er i fokus. Et intervju er på mange måter en interaksjon mellom intervjuer og informant hvor det deles synspunkter mellom to personer i en samtale rundt et tema som opptar begge (Kvale & Brinkmann, 2009). Ved at kvalitativ metode er benyttet i denne oppgaven fører

det til en nærhet til de det forskes på, samtidig får forsker en bedre forståelse av det som faktisk blir forsket på (Tjora, 2013).

3.2 Utvalg

Det er nødvendig at utvalget som plukkes ut kan uttale seg på en reflektert måte rundt de aktuelle temaene som blir tatt opp for å undersøke problemstillingen (Tjora, 2013; Thagaard, 2018). På bakgrunn av dette har jeg i denne masteroppgaven valgt å bruke det Tjora (2013) kaller et strategisk utvalg. Det har blitt plukket ut informanter som i stor grad er representative for både problemstilling og med tanke på faglitteraturen som denne studien tar for seg. Når det plukkes ut et utvalg stiller man seg spørsmål om hvem som skal intervjues, hvor mange og hvilke kriterier de skal velges ut ifra (Dalen, 2011). For å finne svar på hvilke mentale utfordringer norske fotballspillere møter og hvordan de behersker disse ved en overgang til England, ble det aktuelt med intervjuer av spillere som har vært eller er i engelske Premier League akademier. For å se om det var forskjeller mellom spillerne som var der i ulike tidsperioder var det samtidig nødvendig å intervjuer spillere som var der i senere og nyere tid. Det finnes naturligvis alternative vinklinger på denne tematikken og studiets fokus, ved å se nærmere på et mindre antall spillere eller å sammenligne spillere som har gått til to forskjellige land. Valget falt derimot på norske spillere som har gjennomført klubbovergang fra Norge til England og Premier League, og ved svarene som har fremkommet kan jeg se på forskjeller og likheter mellom opplevelsene til de ulike informantene.

Utvalget burde ikke være for stort med tanke på at bearbeidingen av data er en tidkrevende prosess, samtidig må det være stort nok til at det skapes et godt nok grunnlag til analysen (Dalen, 2011). Utvalget endte til slutt på 8 spillere for å få svar på forskningsspørsmålet mitt. Målet før prosessen med å kontakte informanter var mellom 8-10, så man fikk til et ønskelig antall med informanter. Med tanke på den dataen som har kommet frem virker dette utvalget å gi tilstrekkelig med materiale til analysen i studiet. Det er både likheter og forskjeller mellom spillerne og mye av dataen kan fint knyttes opp mot teorien samtidig som materialet er på 80 sider og 40 000 ord etter transkribering.

Tabell 1: Informasjon om spillerne

Fiktive navn	Alder ankomst	Varighet opphold	Tidsrom	Foreldre til England	Erfaring før overgang
Alf	16 år	3 år	2010-2020	Ingen	A-lag
Bent	16 år	2 år	2010-2020	Ingen	A-lag
Chris	16 år	3 år	2010-2020	Ingen	Junior
Dag	16 år	2 år	2000-2010	Ingen	Junior
Espen	18 år	2 år	2000-2010	Mor	A-lag
Finn	16 år	3 år	2000-2010	Ingen	A-lag
Geir	16 år	3 år	2000-2010	Mor	A-lag
Hans	16 år	2 år	2000-2010	Mor	A-lag

Kriteriene som er valgt for informantene er at de gikk til akademiet i en alder mellom 16- og 18 år og at de har vært i et akademi i Premier League, som er den øverste divisjonen i England. I tillegg har de blitt valgt ut med bakgrunn i at de var der på 2000-tallet og at de har vært der i ulike tidsperioder. Dette ble gjort for å se på en mulig utvikling med tanke på mental trening. Informantene har vært i akademier i England i snitt to et halvt år og vil dermed kunne uttale seg på en reflektert måte rundt det aktuelle temaet da de har vært der og opplevd hvordan det er å spille i et slikt akademi. Ved hjelp av deres subjektive meninger kan dette bidra til å forstå mentale utfordringer og hvilke ferdigheter som er nødvendig for å beherske en slik klubbovergang. I starten av prosessen med å finne et utvalg til denne oppgaven tenkte jeg på å velge spillere som hadde dratt til utlandet for å satse på fotballen, deretter valgte jeg å snevre det inn til spillere som hadde dratt til England. Dette valget tok jeg på bakgrunn av engelsk fotballkultur og den krevende spillestilen som kan skape en rekke mentale utfordringer. Informantene er kun menn, hvorav alle har spilt fotball i engelske Premier League akademier. Alle informantene har vært der i løpet av 2000-tallet som vist i tabell 1.

3.3 Intervjuguide

Intervjuguiden har blitt formet ved hjelp av Tjora (2013) sine retningslinjer om hvordan en god guide bør struktureres. Den inneholder oppvarmingsspørsmål, refleksjonsspørsmål og avslutningsspørsmål. Refleksjonsspørsmålene har blitt delt opp i temaene; foreldrestøtte, selvtillit og klubbovergang. Under enkelte spørsmål har det blitt lagt til stikkord eller underspørsmål som bidrar til å styre informantene til å gi relevante svar i enkelte tilfeller, se vedlegg 1. Intervjuguiden har blitt konstruert i samråd med min veileder, for å sikre mulighetene til å få svarene som er ønskelig. Det ble brukt god tid på å utvikle intervjuguiden slik at temaer og spørsmålene har relevans til å belyse på

problemstillingen (Dalen, 2011). Ved utarbeiding av intervjuguiden har også «traktprinsippet» blitt tatt i betraktning, der det er viktig med innledende spørsmål som gjør at informanten føler seg avslappet, deretter kan fokuset rette seg mot de sentrale temaene, før man til slutt går over på generelle forhold (Dalen, 2011). Videre kommer det frem at det er essensielt å stille spørsmålene slik at informantene åpner seg og forteller om sine opplevelser med egne ord. I startfasen ble det stilt spørsmål som var forholdsvis greie å svare på, deretter ble det stilt spørsmål hvor informanten i større grad måtte reflektere, noe som gjenspeilet seg i lengden på svarene som kom frem.

3.4 Intervjuprosessen

Før intervjuene

For å teste ut intervjuguiden bør det alltid foretas et prøveintervju i kvalitative intervjustudier (Dalen, 2011). I min studie var det ikke så lett å få til prøveintervju med en spiller som har vært i et Premier League akademi, men jeg intervjuet en bekjent som har spilt fotball i Norge, men som nå spiller college fotball i USA. I tillegg hadde jeg litt erfaring fra å intervju på bacheloroppgave min, hvor jeg gjennomførte dybdeintervjuer. Et prøveintervju bidrar til at man får tilbakemeldinger på hvordan spørsmålene er utformet, og man kan få respons på hvordan du selv er i intervjusituasjonen, samtidig som man får testet ut opptakststyr (Dalen, 2011). Etter prøveintervjuet kan det komme frem nye spørsmål man ønsker å stille som man ikke tenkte over fra før (Dalen, 2011). Hos meg var dette tilfellet enkelte ganger, da jeg fant ut noen oppfølgingsspørsmål jeg ville legge til å stille. På spørsmålet om hvilke mentale egenskaper som er viktig for at noen presterer bedre enn andre, ble det lagt til et tilleggsspørsmål, hvor de ble spurt om det var fokus på mental trening i klubben, se vedlegg 1. Det var et spørsmål prøveinformanten ikke forstod, som dermed måtte omformuleres i ettertid. Dette var spørsmålet om hvilke tanker spillerne gjorde seg før og under trening og konkurranse. Prøveinformanten misforstod dette spørsmålet, dermed ble det endret til: Hvordan forberedte du deg til trening og konkurransesituasjoner?

Før forsker kontakter informantene er det nødvendig å søke om tillatelse til å kontakte dem. Det er regler tilknyttet gjennomføring av prosjekter hvor det inngår følsomme opplysninger (Dalen, 2011). Prosjektet ble sendt inn til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) – dette ble godkjent 13. Februar 2020. I prosjektet mitt var det behov for å innhente data om psykisk helse, med tanke på spørsmål angående mentale utfordringer. Det var derfor viktig å få en godkjenning av prosjektet fra NSD før intervjuene ble satt i gang.

I neste fase begynte jeg å opprette kontakt med de jeg ønsket som informanter. Ved hjelp av veileder kom jeg i kontakt med to av informantene mine, der ble jeg koblet opp med de på e-post hvor vi avtalte hvordan intervjuene skulle gjennomføres. De resterende seks brukte jeg mitt eget nettverk i fotballen for å komme i kontakt med, da jeg har spilt fotball i mange år og knyttet noen bekjentskap opp gjennom. Da jeg fikk tak i nummeret deres sendte jeg en SMS, hvor jeg presenterte meg selv og hva studiet handlet om, i tillegg forklarte jeg hvordan deres rolle ville være i dette prosjektet. De som ga positive tilbakemeldinger på dette sendte e-posten deres, hvor jeg sendte samtykkeskjemaet mitt, se vedlegg 2. Videre holdt vi kontakten via SMS og avtalte tidspunkt og dato for intervjuet.

Gjennomføring av intervjuene

Kvale & Brinkmann (2009) påpeker at det er viktig med en brifing til informantene før intervjuet settes i gang, på samme måte er det lurt med en debrifing på slutten av intervjuet. I mine intervjuer startet jeg med å nevne formålet med intervjuet og det ble presisert hva lydopptaket skulle brukes til, og hvordan dette ble håndtert i etterkant. Deretter fikk de spørsmål om noe var uklart før intervjuet begynte. I tillegg ble det utdelt et mer omfattende informasjonsskriv til informantene før intervjuene slik at de fikk en pekepinn på fokuset til studiet, se vedlegg 2. Intervjuet ble rundet av med en debrifing ved at jeg som forsker forhørte meg om informantene hadde noe mer de ville utdype, eller erfaringer de ikke hadde fått delt (Kvale & Brinkmann, 2009). Dette var tilfellet med en av informantene og han utdypet hva han tenkte om et av temaene som hadde blitt tatt opp tidligere. I et annet intervju spurte informanten tidlig i intervjuet om han kunne se gjennom sitatene sine som skulle brukes i analysen og godkjenne dette, noe han naturligvis fikk bekreftet.

Syv av intervjuene ble gjennomført over telefon av geografiske årsaker, samtidig som et av intervjuene var et personlig intervju. Det er både fordeler og ulemper ved begge disse måtene å gjennomføre intervju på. Intervjuet som ble gjennomført personlig valgte informanten selv hvor og når han ønsket å bli intervjuet. Vi tok det på arbeidsplassen hans hvor han var i trygge omgivelser og følte seg komfortabel, noe Tjora (2013) anbefaler. Personlig føler jeg at intervjuene ble bedre etterhvert med tanke på at jeg som forsker var noe usikker i starten, men dette gikk seg til og man ble mer rutinert på når man skulle stille gode oppfølgingsspørsmål og hvor man måtte grave litt mer rundt svarene som kom. Under alle intervjuene fulgte jeg for det meste intervjuguiden, men enkelte ganger kom det oppfølgingsspørsmål som ikke stod i guiden, noe jeg følte var nødvendig når informanten påpekte noe spennende jeg ville dykke dypere inn i. De fleste av informantene var åpne og ønsket å dele sine erfaringer med meg, selv om noen

var litt mer tilbakeholdne og korte i svarene sine. Varighetene på intervjuene var mellom 25 minutter på det korteste og 53 minutter på det lengste, hvor intervjuene i gjennomsnitt varte i 35 minutter.

Ulike teknikker kan være med å drive intervjuet fremover (Ryen, 2002). Dette kan være at man ber informantene eksemplifisere etter enkelte svar har blitt gitt. Samtidig påpeker Ryen (2002) at forskeren kan bruke pauser i enkelte situasjoner, der det likevel virker som at det er informanten som har ordet. Dette benyttet jeg meg av noen ganger, hvis jeg følte informanten svarte noe kort. Dette førte enkelte ganger til at informanten fylte på det svaret som først ble gitt, samtidig var det enkelte ganger hvor det ble en liten pause hvor ingen sa noe og jeg som forsker gikk videre med neste spørsmål. Produksjonen av dataen som kommer frem avhenger av ferdighetene til intervjueren, og i tillegg personlige vurderinger med tanke på hvordan spørsmål stilles. Det er nødvendig med god kunnskap innenfor temaene for å ha mulighet til å stille gjennomtenkte oppfølgingsspørsmål til informantene (Kvale & Brinkmann, 2009). Som forsker og intervjuer merket man underveis om det var nødvendig med oppfølgingsspørsmål, for eksempel hvis man opplevde det informanten fortalte som nyttig å få mer kunnskap om. Dette var to teknikker jeg benyttet under mine intervjuer. Det anbefales å bruke opptaksutstyr når man gjennomfører kvalitative intervjuer med tanke på at man får med seg alt av informantens egne uttalelser (Dalen, 2011). Med bakgrunn i dette ble det benyttet lydopptaker under intervjuene, hvor jeg tok opp samtalen på mobilen.

Forskerrollen i intervjusituasjonen

Ved at prosjektet foregår i et miljø som man i utgangspunktet har kjennskaper til eller har vært en del av i lengre tid, kan det være med å redusere sosial avstand mellom forsker og informant (Thagaard, 2018). Jeg har selv spilt fotball i mange år og vært del av et slikt miljø, som bidro til at jeg forstod en del av fotballterminologien som ble brukt av en del av informantene i løpet av intervjuene. Jeg forsøkte å være ydmyk som intervjuer med tanke på at temaet selvtillit ble tatt opp og at dette ikke nødvendigvis er like lett for alle å snakke om. Jeg satt igjen med et inntrykk av at informantene åpnet seg og fortalte om forhold de opplevde som problematiske, noe Thagaard (2018) understreker er nødvendig for å få til en aksepterende intervjusituasjon.

Transkripsjon

Da intervjuene var gjennomført en etter en ble det benyttet en fullstendig transkripsjon av materialet og lydopptakene (Tjora, 2017). Transkriberingen ble gjennomført detaljert,

ved for eksempel at man noterte når de tenkte litt ekstra, lo eller var oppgitt over noe. Tjora (2017) presiserer at det kan være lurt å være mer detaljert enn man tror er nødvendig. Alle intervjuene ble transkribert på bokmål, dette kan bidra til en form for anonymisering der noen av informantene kan være lett å kjenne igjen. Intervjuene ble transkribert rett etter gjennomføring som Dalen (2011) vektlegger at det kan være en fordel at intervjuene transkriberes umiddelbart etter at de er gjennomført, samtidig påpekes nærheten forskeren får til sitt eget datamateriale ved å transkribere intervjuene selv. Deltakerne fikk tildelt fiktive navn for anonymisering, og andre personer eller klubber som har blitt nevnt har i tillegg fått fiktive navn, som vist i tabell 1.

3.5 Analyse

Da intervjuene var gjennomført og transkribert, begynte bearbeidingen av det datamaterialet som hadde kommet frem. Det er nyttig for forsker at det ble benyttet lydopptak og transkripsjon av intervjuene (Dalen, 2011). Det forklares videre at i studier med intervjuer danner uttalelsene til informantene i form av sitater, empirien, derfor er arbeidet med dataene i kategoriserings- og kodingsprosessen viktig. For å finne gode sitater er det ønskelig å finne sitater som fanger opp det essensielle, sitater som mange kan gjenspeile seg i og sitater som forekommer sjeldent i datamaterialet (Dalen, 2011). Når den kvalitative dataen skal analyseres deles den inn i deskriptive kategorier, og det er viktig å unngå og bare plukke ut materiale som støtter forskerens forventninger til tendenser. Virkeligheten er alltid mer kompleks enn at man kan forklare et fenomen ved å referere til bare en faktor (Ryen, 2002).

Braun og Clarke (2006) påpeker at tematisk analyse er en av de mest brukte metodene innenfor kvalitativ forskning. Videre forteller de at en slik analyse legger vekt på å undersøke og registrere forskjellige mønstre som dukker opp i forskningsmaterialet. Denne metoden deles opp i to ulike tilnærminger, en induktiv og teoretisk tematisk analyse. Ved å foreta en teoretisk tematisk analyse blir forskeren drevet av den analytiske interessen innenfor feltet, som gjør at man er mer eksplisitt analysedrevet (Braun & Clarke, 2006). Kategoriene er delt inn i hvordan teoridelen i oppgaven er delt inn og innunder disse er det laget koder som hjelper til å forstå hva de ulike kategoriene peker på, som vist i tabell 2.

Tabell 2: Kategorisering og koding av intervjuene

Kategorier	Foreldrestøtte	Selvtillit	Klubbovergang
Koder	<i>Støtte før overgang</i>	<i>Største utfordringer</i>	<i>Valg av klubb</i>
	<i>Påvirkning ifht prestasjon</i>	<i>Nye lagkamerater</i>	<i>De første erfaringene</i>
	<i>Savn av foreldre</i>	<i>Mestringsstrategier</i>	<i>Omstillingsfasen</i>
	<i>Vertsfamilier</i>	<i>Frykt for å gjøre feil</i>	<i>Ny hverdag</i>
		<i>Prestasjonspress</i>	
		<i>Mentale ferdigheter</i>	

Forskerens analytiske tilnærming og prosess er en faktor som pågår gjennom hele forskningsprosjektet (Widerberg & Bolstad, 2001). Videre kommer det frem at ved å ta utgangspunkt i at analyse og tolkning ikke kan ses som to adskilte prosesser blir utforming av intervjuguide, intervjuene, analysen, og tolkning av dataene en fortolkende prosess. Eksempelvis er teoretiske perspektiver, forskningsspørsmålene og forskers forkunnskap og erfaring fra feltet med på å forme prosjektets resultat.

3.6 Reliabilitet og validitet

Tjora (2017) påpeker at det ofte benyttes tre kvalitetskriterier innenfor kvalitativ forskning; Pålitelighet, gyldighet og generaliserbarhet. Ved mange tilfeller i samfunnsforskning vil forskeren ha en type form for engasjement i temaet som blir forsket på, noe som kan ha en innvirkning på resultatene. Som Tjora (2017) forklarer, er det ikke mulig å få til en fullstendig nøytralitet. Dette støttes også opp av Markula & Silk (2011) som understreker at forskerens bakgrunn vil prege prosessen og skape de resultatene som fremkommer av forskningen. Videre påpeker de at forskere må være klar over den store innflytelsen man kan ha ved å reflektere rundt posisjonen deres i prosessen, ved hjelp av en form for forskerrefleksivitet som er et av forholdene som skaper kvalitet i kvalitativ forskning (Markula & Silk, 2011). Forskeren i denne studien har bakgrunn fra fotballmiljøet gjennom mange år som fotballspiller selv. Dette gjør at jeg som forsker drar med meg forhåndskunnskaper inn i denne prosessen. Styrkene ved dette var når informantene kom med fotballfaglige begrep og på mange måter snakket «fotballspråket», var det lett for meg å forstå hva informanten mente. På samme tid kan dette være negativt ved at man har med seg mange forutinntattheter (Tjora, 2017). En faktor som styrker påliteligheten til studiet er at intervjuene er tatt opp med lydopptak. Som Tjora (2017) peker på gir det en god mulighet til å vise til direkte sitater. Jeg som forsker hadde ikke noen bekjentskap til noen av informantene på forhånd, så om en

annen forsker hadde stilt de samme spørsmålene er det gode muligheter for at de samme svarene dukket opp. Ved at spillerne har vært i Premier League akademier, og mange fortsatt har en aktiv karriere var det ikke et enkelt utvalg å få tak i. For å få til intervjuer med enkelte måtte jeg bruke mitt kontaktnettverk i fotballen, samtidig som jeg fikk hjelp av min veileder. Dette påvirket tilgangen min til feltet. Hvis man får det samme resultatet med en helt annen forsker kan man si at påliteligheten er høy (Tjora, 2017). Man ønsker at kvalitative tekster skal ta for seg «tykke beskrivelser». Med dette menes det at forsker ikke kun skal beskrive, men samtidig tolke fenomenet som blir analysert. Det baserer seg på hvordan vi tolker data og betydningen vår teoretiske bakgrunn kan ha for tolkningen vår av de svarene som kommer frem (Thagaard, 2018).

Gyldighet knyttes til spørsmålet om hvorvidt vi får svar på det man ønsker å få svar på (Tjora, 2017). Videre påpekes det at gyldigheten kan styrkes ved å tydeliggjøre hvordan forskningen praktiseres ut fra spørsmålene som blir stilt, og hvordan de formes med utgangspunktet i temaet vi vil utforske. Intervjuguiden har blitt laget med bakgrunn i tidligere forskning på feltet og er formet deretter, og det poengteres av Tjora (2017) at den viktigste kilden til høy gyldighet er at forskningen pågår innenfor rammene av faglighet, forankret i annen relevant forskning. Det å ha flere intervjuere i forskningsprosessen kan være problematisk med tanke på at kvaliteten i oppgaven kan svekkes av ulik tilnærming til gjennomføring av intervjuene (Dalen, 2011). I denne studien har intervjuene vært foretatt av samme person hele veien og det kan derfor argumenteres for at tilnærmingen har vært lik. Utvelgelsesprosessen er viktig, ved at informantene må være relevante og ha god erfaring, dette er tilfellet i min studie ved at spillerne har erfaring fra engelske Premier League akademier. En form for gyldighet er *kommunikativ* gyldighet, dette vil si at man tester de svarene som kommer frem opp mot resten av forskersamfunnet. Et eksempel på dette kan være vitenskapelige tidsskrifter og man forholder seg til tidligere teori og forskning som er gjort på tema (Tjora, 2017). Dette kan knyttes opp mot for eksempel bruken av studiet til Richardson et al. (2012), hvor det har blitt sett på noen like faktorer knyttet til temaet.

Generaliserbarhet kan knyttes til forskningens relevans utover de enheter som faktisk er undersøkt (Tjora, 2017). Innenfor det meste av samfunnsforskningen er det et mål med en form for generalisering. Tjora (2017) trekker frem *moderat generalisering* som en av tre former for dette. Videre forklares det at man tenker på dette i en mer strukturell forstand, ved at det er opp til forsker å beskrive i hvilke situasjoner resultatene vil kunne være gyldige. Faktorene som har blitt tatt for seg i denne studien kan varierer veldig fra person til person og det er vanskelig med en generalisering av funnene, samtidig som spillerne var i akademiene i forskjellige tidsperioder. Samtidig kan det trekkes frem tendenser til hva som skal til for og beherske en slik overgang, da det

både var likheter mellom spillerne som behersket overgangen og likheter ved spillerne som ikke behersket den i like stor grad.

3.7 Etiske hensyn ved intervjuer

Det er viktig for forskningsetikken at informantene ikke kommer til noen som helst skade. Ulike faktorer er med på å prege kontakten med den som blir intervjuet, som tillit, konfidensialitet og respekt. Med bakgrunn i denne kunnskapen er det lurt å benytte seg av sitatsjekk i enkelte tilfeller, ved at informantene ikke skal gjenkjennes (Tjora, 2013). Forskeren skal alltid respektere informantenes valg og sitatene som brukes i oppgaven kan sendes til informantene hvor de kan godkjenne om de kan brukes i oppgaven. Dette har blitt gjort til en informantene, som påpekte at han ville se gjennom sitatene som ble brukt angående svarene hans. Det kommer frem av Tjora (2013) at det er et krav om at informantene i oppgaven får vite alt av nødvendig informasjon på forhånd, hvordan dataen skal samles inn og håndteres. Derfor har det blitt delt ut et informasjonsskriv på forhånd til informantene.

Thagaard (2018) tar utgangspunkt i De nasjonale forskningsetiske komiteer (NESH). I min studie har forsker kommet tett innpå informantene, derfor er det viktig å passe på hvordan behandlingen av dataopplysninger fremkommer. Videre peker Thagaard (2018) på tre hovedfaktorer; informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser av å delta i forskningsprosjekter. Det er nødvendig at forskeren har informantens informerte samtykke. Før alle intervjuene ble det sendt en SMS om hva studiet gikk ut på og hvordan sitatene fra intervjuet kom til å bli brukt i oppgaven. Det ble også sendt et mer omfattende informasjonsskriv hvis de var interesserte i å stille opp på et intervju. Deretter kommer faktoren rundt konfidensialitet som baserer seg på at den informasjonen som fremkommer av informantene skal være anonymisert (Thagaard, 2018). Her er målet at identiteten til informantene skal forbli skjult. Informantenes navn har blitt anonymisert i oppgaven ved at de har blitt gitt ulike fiktive navn, samtidig at det ikke avdekkes noen opplysninger i analysedelen som kan spore hvilke personer som har sagt hva. I de sitatene hvor spillerne har nevnt navnet på klubben de spilte for, har dette blitt omgjort til «klubben» i parentes.

Det tredje grunnprinsippet i etiske retningslinjer av å delta i forskningsprosjekter er ulike konsekvenser prosjektet kan ha for informantene (Thagaard, 2018). Når resultater fra studiet kommer frem kan det noen ganger være problematisk for informantene å se sitater fra hans intervju, på bakgrunn av dette er det nødvendig at man fronter informantene på en god måte og at personene kjenner igjen seg selv om

prosjektet blir lest (Thagaard, 2018). Under mine intervjuer var det en av informantene som ville gå gjennom hans sitater som blir brukt i studiet for å godkjenne disse, samtidig som han også ønsket å lese oppgaven. Dette fikk han bekreftet kom til å gå fint.

4 Analyse

Målet med denne studien var å avdekke både likheter og forskjeller blant de åtte spillerne i utvalget som fulgte et tilnærmet likt mønster med at de spilte fotball i Norge, presterte godt og foretok en klubbovergang til Premier League akademier. Studien ser spesielt på forhold som; foreldrestøtte, selvtillit og hva som påvirket klubbovergangen spillerne måtte forholde seg til, som inngår som deler av de sosiologiske og psykologiske prediktorer, som antas å være avgjørende for å skille mellom de vellykkede og de mindre vellykkede spillerne (Williams & Franks, 1998). Rekruttering og utvikling av unge spillere er et stort felt innenfor profesjonell fotball, utviklingen foregår som regel i godt finansierte fasiliteter (Ford et al. 2020). Utøverne i denne studien har vært i England i forskjellige tidsperioder, på bakgrunn av dette har det også vært interessant å se om det forekom forskjeller mellom de som var der fra perioden 2000-2010 og spillerne som var der mellom 2010-2020.

4.1 Foreldrestøtte

Støtte fra foreldre er nødvendig for unge spillere som drar utenlands i ung alder. Når man er 16 år og skifter klubb og flytter til et nytt land og signerer for en ny klubb vil man møte på utfordringer. Det er derfor viktig å ha foreldre som opererer som støttespillere. Bloom med kolleger (1985) har fremhevet innflytelsen foreldre har i forskjellige stadier av talentutviklingen. I investeringsfasen peker Côté (1999) i midlertidig på at foreldrene ikke blander seg så mye i hva som skjer på banen, men at de snarere konsentrerer seg om å gi gode råd i forhold til fremtiden deres i idretten. Dette er en fase hvor utøverne er over 15 år, noe alle utøverne i min studie var når de foretok klubbovergang til England. I dette kapitlet vil støtten før overgangen, hvordan utøverne ble preget av savn fra familie og hvilke utfordringer dette kunne medføre i forhold til prestasjoner på banen, bli satt i fokus.

Alle utøverne i denne studien forklarte at foreldrene deres var veldig forståelsesfulle angående om de skulle foreta en overgang til utlandet eller ikke. Samtlige fortalte at det til syvende og sist var opp til dem selv om de ville signere, men at de fikk råd og at foreldrene var med til England for å se på treningsanlegg og bosituasjonen deres. De sosiologiske prediktorene tar for seg sosiale faktorer og den interaksjonen som

finner sted mellom omgivelsene og spilleren (Williams & Reilly, 2000). Det er flere av disse som kan prege spilleren som går til et annet land, som nettopp foreldrestøtte.

4.1.1 Støtte før overgang

Côté (1999) har kategorisert ulike faser som tar for seg stadiene angående idrettsdeltakelse for barn og ungdom. I de ulike kategoriene har han tatt for seg hvilken rolle foreldre burde ha i forhold til alder på barnet. I allsidighetsårene skal foreldrene få barnet interessert i idretten, hvor man ønsker at de skal oppleve glede. I spesialiseringsfasen stiger interessen til aktiviteten barnet driver med (Côté, 1999). De fleste av foreldrene skjønnte i følge spillerne at dette var en guttedrøm for deres sønner, så selv om noen av foreldrene spurte flere ganger om det var dette de ville, så oppmuntret de dem til å gjennomføre valget de tok. Nesten samtlige utøvere pekte på at foreldre hadde spilt en stor rolle med tanke på utviklingen deres, i form av praktiske ting utenfor fotballbanen. Både Bent og Hans forteller om hvilken påvirkning foreldrene har hatt på deres utvikling;

Bent: «De var veldig sånn der at de, så lenge jeg ga 100% og de så at jeg ga alt jeg kunne, så ville de alltid backe det, og det har de alltid gjort liksom. De har hatt mye å si, de har tilrettelagt sånn at jeg kan fokusere 100% på å bli så god som mulig».

Hans: «Ingenting egentlig. Det er jeg selv som synes det er gøy å spille fotball og øvd og trent. Nei, altså jeg har jo fått støtte, men det var lett å få støtte siden jeg var så god i tidlig alder. Det er jeg som har tatt ansvar for min utvikling hele veien egentlig. Sånn som i dag, jeg har ikke hatt noe Martin Ødegaard pappa for å si det sånn».

Foreldrene til Bent har spilt en stor rolle for han både før og etter overgangen til England. Holt & Dunn (2004) påpeker at foreldrene fortsetter å spille en stor rolle også i ungdomstiden når de blir eldre. Han poengterer god tilrettelegging fra deres side, dette kan være eksempelvis kjøring eller turneringer og dugnader eller økonomiske utlegg til utstyr. Hellstedt (1987) forklarer at en moderat involvering er det mest ideelle fra foreldrene sin side, og det virker å være tilfelle for Bent. Det var ikke noe tegn til en underinvolvering eller overinvolvering, men at de la opp løpet slik at han kunne ha fullt fokus på fotballen. Hans mener derimot at foreldrene ikke har spilt noen rolle med tanke på utviklingen hans. Han har fått støtte, men ikke noe som har påvirket hans egen utvikling. Han har kanskje ikke hatt foreldre som har stilt opp i like stor grad med kjøring

til og fra treninger og kamper. Samtidig påpeker han at det ikke har vært noen Martin Ødegaard far inni bildet hos han, selv om det må sies at om faren til Martin Ødegaard skal være målestokken for unge fotballspillere, er det særs få fedre som oppfyller disse kriteriene for oppfølging. Det kan knyttes opp mot en type underinvolvering fra deres side (Hellstedt, 1987). Chris forteller om en positiv støtte fra foreldre før overgangen og viktigheten av kontakt over nett;

Chris: «De har hovedsakelig vært de største støttespillerne mine både før og etterpå, det var ikke noe forandring der utenom at jeg så dem ikke like mye, det var mer Skype og mindre face to face, men utenom det så føler jeg at foreldrene mine har vært der når jeg trenger det».

Han forteller om støtten han har fått gjennom hele karrieren sin, og bekrefter at foreldre spiller en viktig rolle i å stimulere interesse og gi god moral (Holt & Dunn, 2004). Det kan tenkes at de har hatt et moderat engasjement (Hellstedt, 1987) gjennom karrieren til Chris, som påpekes som gunstig. Det virker som de har sett kamper, fulgt opp treninger og gitt gode råd. Med andre ord har de operert slik foreldre burde i de forskjellige stadiene i talentutviklingen i følge Bloom (1985). Da man er vandt til å ha foreldrene sine i nærheten hele tiden hjemme i Norge kan det bli annerledes og utfordrende i større grad ved en overgang til utlandet, som samsvarer med studiet til Richardson et al. (2012). Det er viktig at foreldrene er tilstede i like stor grad som før i form av sosial støtte, noe som kan være kritisk for om en utøver skal kunne komme seg gjennom denne overgangen (Pummell et al. 2008). Gjennom samtaler på Skype dro Chris nytte av den emosjonelle støtten, gjennom telefonsamtaler (Holt & Dunn, 2004). Espen gir også uttrykk for den støtten han har fått av sine foreldre i oppveksten før overgangen til England;

Espen: «De har gjort så mye for meg og jeg tror ikke det har vært noe baktanke, de har aldri pusha og sagt at nå må du bli proff, bare at jeg har spilt og det er gøy og det har de støttet, uten at det har vært noe form for at de skal leve ut fotballdrømmen gjennom barna sine».

Espen har ikke opplevd noe press fra foreldrene om at han måtte prestere eller at de har hatt ambisjoner om å leve ut noe form for fotballdrøm gjennom sønnen sin. Dermed opplevde han ikke et negativt press som noen spillere kan oppleve fra foreldre om de ikke presterer på et visst nivå (Holt & Dunn, 2004; Holt & Mitchell, 2006). De suksessfulle utøverne i studiet til Wuerth et al. (2004) opplevde lite press fra foreldre, samtidig som de mottok mye ros og forståelse fra foreldre fra tidlig alder av. Det oppleves som at dette er tilfellet for Bent, Chris og Espen ut ifra hva de forteller. Det

virker som foreldrene deres har spilt en stor rolle i forhold til deres utvikling. Ved at foreldre besitter kunnskap om hvordan de støtter barnet sitt på best mulig måte, kan dette øke sjansene for at spilleren oppnår det fulle idrettspotensialet man har (Harwood & Knight, 2015). I motsetning legger ikke Hans vekt på rollen til foreldrene hans, men han påpeker at de har vært støttende. Med tanke på tidsperioden de ulike spillerne var i England indikerer det ikke noen forskjell i støtte fra foreldre.

Alle spillerne flyttet over da de var mellom 16-18 år, og uten støtte fra familien ville ikke overgangen med flytting i følge spillerne gå så fint. Det er først etter at man har flyttet at man kan kjenne ekstra på savnet ved å være borte fra foreldre og utøverne opplevde dette ulikt. Noen av utøverne synes det var veldig vanskelig i startfasen å være uten foreldre, imidlertid var det andre utøvere som synes dette gikk fint.

4.1.2 Savn av foreldre

De fleste av spillerne som drar til utlandet for å satse på fotballen drar fra flere sosiale mekanismer hjemmefra, noe som inkluderer foreldrene sine (Weedon, 2012). Når utøverne har flyttet hjemmefra er det viktig at støtten fortsetter selv om den kommer i en annen form enn det har vært før. Da kan man dra fordeler av både en emosjonell og informativ støtte (Holt & Dunn, 2004). Richardson et al. (2012) peker på at spillerne i studiet deres måtte reise fra foreldre for å følge proffdrømmen i England, i en alder hvor støtte fra foreldre oppleves som en viktig faktor. På spørsmål om det var vanskelig å være langt borte fra foreldre svarte Geir og Finn følgende:

Geir: «Det var veldig tungt. Det var veldig, veldig tungt. Når man har vært over der og trent så vet man at det er for to uker eller 10 dager, eller en uke, men da vet du at du kommer hjem da, men så plutselig er du der, du har faktisk flytta ditt, det var veldig utfordrende og være så langt borte fra dem».

Finn: «Det var egentlig greit at man var litt langt vekk fra foreldre og jeg fikk hele tiden gjøre det jeg hadde lyst til når jeg spilte fotball, det var det som var gøy og forberedte meg til neste dag på trening og glemte nesten ting rundt meg, både familie og venner på en måte».

Geir var en av informantene som la mest trykk på hvor vanskelig det var å være der uten foreldre. Han poengterer at man vet hvor lang tid man er der når det er snakk om prøvespill. Han var over i England i mange ferier og slikt før han tilslutt signerte som 16-åring, men det var kun i en uke eller to om gangen. Det var veldig utfordrende når man faktisk hadde flyttet ditt, noe som samsvarer med forskning på feltet, hvor Sarkar &

Fletcher (2014) forklarer at savn av familie kan føre til ulike utfordringer. Dette er som Richardson et al. (2012) poengterer en alder hvor støtte fra foreldre oppleves som en viktig faktor. Finn derimot kjente ikke på det samme savnet. Det var ikke slikt at han ikke savnet foreldrene sine, men han synes det var greit og kun fokusere på fotballen og tenke som en toppidrettsutøver. Fokus blir poengtert som viktig av Thelwell et al. (2005). Fokuset hans lå på neste trening eller neste kamp og man glemte faktorer som var rundt selve fotballen. Ved at han ikke poengterer savn av familie i noen stor grad skiller han seg fra en del av de andre utøverne og forskning på dette feltet (Sarkar & Fletcher, 2014; Richardson et al. 2012; Reeves et al. 2009). Dette kan samtidig ha noe med å gjøre at han hadde besøk nesten en gang i måneden og det var en del av kontrakten hans. Da man ser de såpass ofte bidrar dette til å lette på savnet. Alf og Bent forteller følgende angående følelsene sine rundt savn av familie og hvordan det var å reise fra Norge til England;

Bent: «Før jeg flytta ned så tenkte jeg ikke så mye på det. Tenkte at det ordner seg liksom, så lenge jeg har fotball, går det på en måte greit, men man merker at det er vanskelig fordi det er jo folk man er med hver dag, som man er glad i og som passer på deg ekstremt mye. Hvert fall som det er i Norge så er jo foreldre veldig viktig da».

Alf: «Etter jeg flytta så kommer de over til byen en gang i måneden kanskje, så de kommer over veldig mye og ser kamper og er her i byen, så jeg ser de ganske mye, det gjør jeg».

Bent tenkte ikke på at savn av familie kom til å prege han i noe stor grad da han bestemte seg for å flytte over, med bakgrunn i at han kun hadde fokus på fotball. Samtidig viste det seg at det ble vanskeligere å takle enn først antatt ved at det er personer man omgås med hele tiden hjemme og de passer på deg og legger til rette for at man skal ha det best mulig. Som Holt & Dunn (2004) påpeker kan spillerne også dra en fordel ved hjelp av den informative støtten som kan forekomme i form av råd og tips over telefon for eksempel. Dette var noe Bent benyttet seg av hvis han kjente på savn. For Alf sin del har ikke overgangen ført til et stort savn med tanke på at fortsatt ser foreldrene sine ofte, hvis man tar avstanden i betraktning. Det er ikke slik at støtten blir borte selv om man flytter uten foreldre, den kommer bare i en annen form enn før (Holt & Dunn, 2004). Bent var den spilleren som la mest trykk på savnet, det virket ikke som han hadde tenkt noe på forhånd at det kom til å bli et problem, noe som kan ha ført til at det ble ekstra forsterket hos han.

Hvis savnet av foreldre blir stort kan dette prege prestasjonene på banen, om man føler at den sosiale støtten utenfor banen uteblir. Alle informantene fortalte at de

savnet foreldre på et punkt i løpet av oppholdet sitt, men det varierte i hvilken grad savnet preget prestasjonene deres på banen.

4.1.3 Påvirkning i forhold til prestasjon

Spillere som presterer på et høyt nivå i idretten sin kan ha foreldre med høye forventninger om idrettsprestasjonene deres (Côté, 1999). I den alderen utøverne flytter fra foreldrene er deres støtte oppfattet som viktig for at de skal takle prestasjonsutfordringer (Richardson et al. 2012). Noen av spillerne følte at fraværet av foreldre kunne prege prestasjonene deres i negativ forstand, samtidig som andre ikke ble preget av dette i det hele tatt. De fleste av spillerne fikk ofte besøk av familie, noe som var med å bidra til at savnet ikke ble så stort når de fikk besøk en gang i måneden på det meste. Bent og Geir var de utøverne som følte at savn av familie kunne gå utover prestasjonene deres på fotballbanen. De utdypet slik hvordan dette var noe som preget prestasjonene;

Geir: «Ja, det var det. Men ja, det var det absolutt. Jeg husker første halvåret jeg var der på vinteren, så husker jeg at jeg fikk to uker ekstra ferie på grunn av at jeg savnet hjem».

Bent: «Man kunne grave seg veldig ned og tenke at shit her vil jeg ikke være, hva er det jeg driver med og, det går ikke bra med fotballen og jeg er ikke med familien min eller noen ting».

Bent forklarte at dårlige prestasjoner på banen kunne bli forsterket ved å være langt borte fra foreldre. I en slik situasjon er det lurt å ta en telefon hjem for å få gode råd og tips angående hva man kan gjøre for å bedre situasjonen. Dette er den informative støtten som Holt & Dunn (2004) poengterer som viktig. Viktigheten av dette kommer frem i studiet til Reeves et al. (2009), hvor en av utøverne snakket med foreldrene sine etter at han ikke ble plukket ut til en kamptropp. Hvis det var noen perioder som var tyngre enn andre kan det være lurt å være emosjonelt fokusert, for eksempel akseptere at man ikke er på topp på trening og i kamp og slikt, og derfor søke sosial støtte hos foreldre (Reeves et al. 2009). Geir opplevde at savn av foreldre preget prestasjonene hans i starten. Et godt tiltak av klubben var å innvilge spilleren litt ekstra ferie for å lette på det savnet man hadde i forhold til foreldre og familie som han kjente på. Han forklarte deretter hvordan dette hjalp han i ettertid;

Geir: «Jeg fikk komme hjem da også fikk jeg letta litt på det savnet da. Så begynte hverdagen hjemme igjen også da, når jeg hadde ferie så hadde alle andre ferie også, juleferie og alle hadde fri ikke sant, men så kom jo hverdagen her etterhvert og da ble jo det savnet tilbake til England da, også fikk jeg jo være hjemme i de to ukene og etter det har jeg aldri sett meg tilbake altså».

Pummell et al. (2008) har identifisert viktigheten av sosial støtte fra betydningsfulle andre for suksess rundt en overgang i karrieren, som for eksempel foreldre. Emosjonell støtte ble sett på som kritisk for at en utøver skal kunne komme seg gjennom det. Med bakgrunn i dette var det veldig lurt av klubben til Geir å la han få noen ekstra uker ferie, for som han sa så følte han at han ikke har sett seg tilbake siden. Store deler av litteraturen peker på viktigheten av sosial støtte og Van Yperen (2009) påpeker at den psykologiske faktoren som å søke sosial støtte var viktig i deres studie, og at det var forskjell på de som gjorde dette og ikke blant de som tilslutt lyktes. I motsetning til Geir og Bent preget ikke savn av familie prestasjonene til Dag i stor grad, noe han poengterer;

Dag: «For min del så vil jeg ikke si det påvirket så veldig, men det tror jeg kommer at jeg har en litt sånn kanskje tøff mentalitet når det kommer til akkurat det der, for du er nødt til å være en person som på en måte greier å få høre det og lar det prelle av deg, for hvis du blir en person som blir for påvirket av ting som blir sagt, så vil det gå veldig utover prestasjonene».

Dag påpeker at om man skal tåle en slik overgang burde man ha en tøff mentalitet. Dette viser at det er tøffere kår i England og trenere og spillere er kanskje ikke så støttende som de ville vært i Norge. Hvis man ikke presterer kan man få høre det av trenerne. Da er det viktig å snu det negative til noe positivt og tenke at det er en grunn til at du er der du er, noe det virket som at Dag gjorde. Richardson et al. (2012) forteller at støtte fra familie er viktig i den alderen disse spillerne er i og dette kan hjelpe på eventuelle prestasjonsutfordringer. Dag poengterer at han fikk støtte fra foreldrene sine, men at han ikke tenkte mye på savn av dem når han var ute på banen og spilte fotball. Man kan se sammenhenger med Dag og en av spilleren i studie til Reeves et al. (2009). Ved at han ikke ble tatt ut til kamp førte dette til en problem-fokusert innstilling. Eksempler på dette er at man øker innsatsen og har en positiv tankegang. Det virker ikke å gi noen indikasjon på savn av familie og påvirkning med tanke på prestasjon ut i fra hvilken tidsperiode spillerne var i England. Det virker i større grad å basere seg på de personlige egenskapene til spillerne, og om man er en person som får lettere hjemlengsel enn andre.

Informantene hadde ulike bosituasjoner gjennom oppholdet sitt i England. Det var spillere som bodde hos vertsfamilier, noen bodde med foreldre og en av utøverne bodde på treningsanlegget til klubben etterhvert.

4.1.4 Bosituasjon

Weedon (2012) poengterer at spillerne som drar til utenlandske akademier ofte flytter inn på steder som blir arrangert av klubben med tanke på at de ikke kan bo alene når de er under 18 år. Dette betyr at de enten bor i en felles bolig med andre spillere eller som regel en vertsfamilie som klubben betaler for at skal passe på dem. Tre av spillerne bodde med moren sin i deler av oppholdet, hvor alle var i England i perioden fra 2000-2010. Spillerne hadde forskjellige opplevelser rundt det å bo hos vertsfamilie. Finn følte at han ble integrert inn i familien, samtidig som Geir ikke hadde det noe hyggelig der han bodde. Det virket som det kom an på klubben og hvor flinke de var til å finne gode vertsfamilier. Bent og Alf var begge i England mellom 2010-2020, men det kommer frem store kontraster mellom hvordan de opplevde det;

Bent: «Jeg hadde fem forskjellige vertsfamilier på et og et halvt år ca. Så første vertsfamilie var helt krise, der var jeg en ganske god stund, men de fikk jeg sparka fordi jeg sa fra at det ikke kunne være sånne forhold da på en måte (..) Det var utfordrende at man liksom ikke hadde den friheten, man følte at man alltid tråkket noen på tærne ved at du liksom ikke kunne ha et sosialt liv».

Alf: «Det har gått veldig fint egentlig, sånn sosialt, de er veldig hyggelig og enkle å snakke med og sånne ting. Så det har gått veldig fint».

Det er store forskjeller hvordan disse spillerne opplevde oppholdet i England hos vertsfamilie. Som vertsfamilie har man på mange måter en stor oppgave i å få spilleren til og trives hos både dem og i byen utenfor banen. Noen familier virket til å ta oppgaven mer seriøst enn andre, hvor blant annet Bent hadde mange dårlige opplevelser med dette, som førte til at han måtte flytte mange ganger og til og med gå så langt som å få den ene familien sparket på grunn av dårlige forhold. I motsetning så fungerte vertsfamilien veldig godt sammen med Alf, som trivdes godt der han bodde. I studiet til Weedon (2012) bodde de fleste spillerne utenom to med vertsfamilier. Noen av spillerne i den studien kom veldig nær vertsfamilien sin i løpet av oppholdet og trivdes veldig godt (Weedon, 2012), noe som kan sammenlignes med Alf. Samtidig kan spillere også mistrives i slike situasjoner som for eksempel Bent gjorde. Bent følte at det sosiale livet

ved siden av fotballen var fraværende og at det ikke var noen frihet, dette ved at han for eksempel ikke fikk ta med seg lagkamerater hjem til vertsfamilien. Det er ingen god følelse for en 16-åring som har flyttet til utlandet uten foreldrene sine. Han fremhevet det sosiale livet som man ville hatt hjemme og man kan tenke seg at han kunne føle hjemlengsel og en grad av ensomhet, noe utøverne i studien til Weedon (2012) gjorde. Det var flere av spillerne som både mistrivdes og trivdes der de bodde i løpet av oppholdet. Geir og Espen hadde ulike opplevelser i forhold til bosituasjonen og de forteller hvordan de opplevde dette;

Geir: «Det var ikke noe hyggelig nei. For jeg bodde, når jeg var i prøvespill så hadde jeg bodd med en annen familie som jeg trivdes veldig godt i, men når jeg skulle flytte over så hadde jo dem fullt opp, kunne ha så, så mange. Så jeg måtte bo hos en annen vertsfamilie som jeg ikke hadde bodd med før, så det var, det var ikke helt topp nei».

Espen: «Det var veldig ålreit at mor og søsken flyttet over for å bo her, men for min del så har jeg alltid vært selvstendig, ganske lenge før jeg flyttet, så det var ikke noe sånn at jeg trengte at de var der, bare at det var hyggelig».

Som nevnt tidligere så savnet Geir hjem tidlig i oppholdet og det at han mistrivdes hos vertsfamilien i tillegg kan ha vært med på å gjøre at han fikk to uker hvor han kunne dra hjem til familien sin. Som Richardson et al. (2012) legger vekt på blir foreldrestøtte mer komplekst for spillere som drar til utlandet ved at de ofte drar uten familie. Det må påpekes at Geir flyttet inn med moren hans etter det første året, dette kan ha noe å gjøre med at han ikke trivdes hos vertsfamilien. Forskingen til Holt & Dunn (2004) viser at foreldre fortsetter å spille en rolle i utviklingen til eliteutøvere gjennom ungdomstiden. Dette kan knyttes opp mot at Espen påpekte at det var fint at moren og søsken bodde med han i England, de kom opp etter han hadde bodd et halvt år med vertsfamilie, hvor han trivdes godt. Han påpekte at han trivdes hos vertsfamilien, noe som gjør at man føler seg mer komfortabel utenfor banen. Han fikk i likhet med noen av utøverne i studien til Weedon (2012) et godt forhold til familien. Det kan påpekes at det i større grad var vanlig at utøverne reiste ned med familien sin før, da 3/5 spillere bodde med foreldre på et tidspunkt av de utøverne som var i England fra 2000-2010. Chris på sin side hadde problemer med vertsfamiliene sine i starten, noe som gjorde at han følte seg sliten mentalt;

Chris: «Jeg bodde hos en vertsfamilie de første 9 månedene, men vi kom ikke så godt overens så det ble bestemt at jeg skulle flytte ut. Deretter flyttet jeg 3-4 ganger før det nye treningsanlegget ble klart og jeg flyttet inn der. Jeg måtte hele

tiden tilpasse meg ny familie, nye regler og nye folk. Jeg merket at jeg ble sliten mentalt».

Det vil på mange måter være slitsomt for en spiller og kunne fokusere på fotballen på banen, da det skjer mye utenfor fotballen som tapper energi. I studiet til Ford et al. (2020) kommer det frem at klubbene bidrar til å gi spillerne et sted å bo. Noe klubben til Chris tok seriøst da han ikke trivdes hos vertsfamiliene, han fikk dermed tilbud om å flytte inn i det nye treningsanlegget. Han følte det var deilig å flytte et sted hvor han visste han kom til å være en stund. Videre forteller han;

Chris: «Det var utfordringer å bo på treningsanlegget også, du føler jo, ikke at du er i et fengsel, det er litt sterkt ord, men det er kameraer i alle ganger, folk som passer på deg, 24 timer sikkerhet og når du går på butikken står de nesten i heisen og titter ned på hva du har kjøpt».

Han poengterer at det ikke bare var lett å flytte inn på treningsanlegget heller. Med tanke på at man konstant ble overvåket ved kameraer og folk som passet på deg hele tiden. Ved at Chris fikk mulighet til å flytte inn på treningsanlegget og fikk eget rom der i likhet med flere spillere i klubben viser dette at fasilitetene har utviklet seg. Det var ingen av spillerne som var i England fra 2000-2010 som hadde mulighet til dette.

4.2 Klubbovergangen

Vi kan anta at talentfulle fotballspillere i 15- 16-årsalderen som er ettertraktete spillere for utenlandske klubber og presterer godt både på klubbnivå og landslagsnivå har god selvtillit. Når de signerer for et akademi i en Premier League klubb vil de komme til den klubben med en god dose selvtillit og troen på egne ferdigheter. Det kan antas at klubben du signerer for forventer at du presterer fra start når man ankommer. Når en Premier League klubb banker på døren og har lyst til å tilby deg kontrakt, kan det være vanskelig å motstå fristelsen og det kan være vanskelig å tenke på noe annet enn at det er en overgang man ønsker. Weedon (2012) fremhever at spillere som drar til Premier League akademier ønsker å lykkes gjennom etterhvert og bli tilbudt en profesjonell seniorkontrakt. Samtidig er det en hard prosess hvor mange ikke kommer gjennom det trange nåløyet (Weedon, 2012). Spillerne som velger å gå til England blir brått fulltids profesjonelle fotballspillere, og denne nye hverdagen i England kan påvirke en spillers evne til å mestre de kravene som assosieres med dette (Richardson et al. 2012).

Dette kapittelet vil belyse grunnlag for valg av klubb, de første erfaringene spillerne gjorde da de ankom, hvilken oppfølging de fikk av klubb og i hvor stor grad omstillingsfasen var.

4.2.1 Valg av klubb

Alle spillerne pekte på at det selvsagt var gøy å være ettertraktet som så ung spiller og at det var naturlig å tenke det når man er såpass ung som man er på det tidspunktet. Alle hadde vært på prøvespill hos klubben de signerte for. Det er vanlig at klubbene inviterer de identifiserte spillerne over på prøvespill før de eventuelt signerer (Ford et al. 2020). På spørsmål om årsakene til deres konkrete klubbvalg svarte de fleste av spillerne at prøvespillet var bra og at de fikk et veldig godt inntrykk av det sportslige. Samtidig påpekte enkelte at man kanskje tar valg litt kjapt når man er så ung uten å tenke seg altfor nøye om. Finn og Hans utdyper noe av årsaken til valget på følgende måte. De to har vektlagt litt forskjellig i valget deres rundt hvilken klubb de ønsket å gå til og hvorfor;

Finn: «Inntrykket mitt den gang var at det var litt kortere vei til A-laget i den klubben, i tillegg til at de var mer frempå, de snudde seg rundt litt raskere og var egentlig litt mer, virka litt mer interessert i å få meg inn».

Hans: «Du lærte hele pakka da. Du lærte ikke bare på banen, men hvordan du skulle oppføre deg utenfor banen. Hva det innebærer og være (klubben) spiller og hvilke verdier som kreves av deg da, og det er noe som har sittet i ryggraden min resten av karrieren da».

Som Wylleman & Lavalley (2004) forteller vil det bli aktuelt med en klubbovergang når en spiller blir sett på som talentfull. Etter prøvespillene skjønte Hans raskt at han ville signere for denne klubben, han pekte på alt man kom til å lære, og at den «skolen» man gikk i denne klubben og deres verdier var noe som gjorde at han valgte som han gjorde. Finn baserte valget sitt på at klubben virket interessert i han og at det var en kortere vei til et A-lag. Når en klubb er interessert i deg og har lyst til å satse på deg blir dette en naturlig grunn til å ta et slikt valg. Det er påpekt at det er hard konkurranse i slike akademier (Weedon, 2012), og dermed kan det være naturlig å ta valget basert på om det er kortere vei opp til A-laget. Dag ble imponert av klubben etter å ha vært på prøvespill der ved to tilfeller, men forteller samtidig at man var litt kjapp på avtrekkeren. Geir hadde vært på mange prøvespill i klubben han signerte for, han hadde trent med klubben i flere ferier fra han var 14 år til han ble 16 år.

Dag: «Sånn i etterpåkløkskap så hadde jeg nok brukt litte granne mer tid på det, for det var flere klubber som var aktuelle på den tiden, men jeg var veldig rask på avtrekkeren. Det er jo flere ting man må ta inn i beregningen når man skal ta en sånn overgang».

Geir: «Etter jeg hadde vært der såpass mye over de periodene og trivdes så godt hver gang, og det var tilrettelagt på det aller, aller beste og alle de gode spillerne som var der, ble valget som det ble».

Det som kommer frem av Dag viser at når man er så ung så er det ikke alltid man tenker over konsekvenser eller kommende utfordringer som kan oppstå etterhvert, men man tenker at en Premier League klubb ønsker deg. Dette er ikke er noe mange nordmenn får muligheten til. Dag ble nok lokket av å gå til en klubb som spiller i Premier League, men i ettertid så hadde man kanskje tenkt seg om flere ganger hvor man også hadde andre tilbud nærmere hjemme. Det kommer frem av Bruner et al. (2008) at det er en utfordring i forhold til det å flytte hjemmefra. Noen av de utfordringene disse spillerne møtte kan gjøre at man i ettertid føler at man burde tenkt seg nøyere om. Det er ikke alle som håndterer en slik overgang like godt. Schlossberg (2005) viser til at den menneskelige tilpasningsmodellen til overganger kan være med på å gi innsikt i prosessen og utfall av en overgang. Videre kommer det frem at det er en interaksjon med flere forskjellige faktorer som man må ta i betraktning. To av de viktigste faktorene som Schlossberg (2005) påpeker er sosial støtte og tilgjengelighet, det er kanskje ikke tilfeldig at Dag som trivdes dårlig hos vertsfamilien sin og følte seg litt alene mente dette. Han manglet nok en form for sosial støtte ved at han ikke følte seg hjemme hos vertsfamilien og at han ikke kunne gjøre så mye forskjellig på fritiden. Geir på sin side var overbevist om at han hadde tatt riktig valg, dette på bakgrunn av alle gangene han hadde vært der og trent, samtidig som han var begeistret over alt fra fasiliteter til gode lagkamerater. En årsak til at en av de angret noe på valget sitt kan ha en sammenheng med hvor mange prøvespill de var på før de signerte.

Noe av grunnen til at Espen valgte som han gjorde var på grunn av at de hadde god historikk med å produsere spillere til Premier League, samtidig var han ikke like imponert over fasilitetene og sa det var noe enkelt over det. At Espen mener at fasilitetene ikke var meget imponerende kan ha en sammenheng med den tidsperioden han var i klubben på, med tanke på at spillerne som var i akademiet fra 2010-2020 var alle imponert over fasilitetene. Han utdyper slik hvorfor valget hans ble som det ble;

Espen: «Da jeg kom ditt hadde de en av de beste trackrecordene i forhold til å produsere spillere til Premier League da. Rundt på akademiet så hang alle som hadde debutert, alle som hadde spilt på akademiet og debutert på A-laget så hang jo alle bildene rundt der vi spiste».

Det denne spilleren mener med dette er at det er kortere vei til et eventuelt A-lag, da de var meget gode på å produsere spillere og at han så på det som lettere å komme seg ditt enn det ville vært i et annet akademi. Samtidig så gir det stor inspirasjon å se bildet av spillere som har kommet fra akademiet og debutert på A-laget, som kan være årsaken til at det innføres et slikt tiltak. Finn baserte også deler av valget sitt på at det kunne være kortere vei til A-laget og at det virket som de hadde et veldig sterkt satsningsprogram, samtidig som det var veldig profesjonelt. Spillerne som går til slike akademier har sannsynligvis et mål om å komme seg inn i A-lagstroppen og derfor er det forståelig at dette var en faktor som lokket både Finn og Espen til sine respektive klubber. Det kan være at kortere vei til A-lag var et større grunnlag for valg av klubb før, da dette kjennetegnet noen av spillerne i denne perioden. Det var ikke en faktor som spilte inn på valget til Alf, Bent eller Chris, som var i England i den seneste tidsperioden. Etter valget er tatt angående klubbskiftet til et annet land vil de erfare nye opplevelser og ny kultur (Bourke, 2003).

4.2.2 De første erfaringene

Når man går til en klubb i utlandet som så ung spiller fra Norge, så er det vanskelig å være forberedt på hva som møter spilleren av utfordringer på veien. Karriereoverganger har ofte blitt sett på av idrettspsykologien fra et utviklings- og sosialpsykologisk perspektiv (Wylleman & Lavallee, 2004). Alle spillerne møtte en form for utfordring tilknyttet overgangen, det varierte veldig fra spiller til spiller hvor store utfordringene var, men på et punkt vil de fleste fotballspillere som tar en slik overgang møte noen form for utfordring eller motgang. Det kommer samtidig frem av Wylleman & Lavallee (2004) at man kan se på en slik overgang og hvilke negative psykologiske effekter en overgang kan ha. Det kan basere seg på hvordan man takler en slik overgang eller faktorer som gjør at overgangen kan ende opp som vellykket. Man kan jo spørre seg hva som avgjør om en overgang er vellykket? Er den vellykket hvis de spiller seg til fast plass på A-laget eller er den vellykket om de tar med seg alt de har lært videre i karrieren sin til for eksempel Norge igjen. De fleste unge spillerne som går til et slikt akademi vil ikke komme gjennom det lille nåløyet som er å få A-lagskontrakt. En av de som hadde veldig få problemer med klubbovergangen var Alf. De første ukene i nye klubb var ikke spesielt vanskelig, men om han skulle peke på en ting så var det å bli kjent med de andre

spillerne, men det gikk seg til ganske kjapt med tanke på at de dro rett på treningsleir med en gang han kom til klubben. Alf og Hans peker på sine første erfaringer i akademiet på følgende måte;

Alf: «Tempoet i England er mye høyere og mye mer trøkk i spillet her, altså med taklinger og sånne ting. Så det var ganske forskjellig».

Hans: «Nei, altså jeg spilte jo på breddelag og var på noen landslagssamlinger så du merka jo at det var veldig spisse albuer og store egoer også videre».

Alf påpekte at spillestilen i England var mer intens og tøffere fysisk enn i Norge, som samsvarer med det Weedon (2012) fant ut i sin studie. Der ble det intervjuet spillere som hadde gått til Premier League akademier, hvor de tidlige erfaringene etter overgangen var vanskeligheten med å tilpasse seg frekvens, intensitet og det fysiske. En av spillerne forklarte at du går hjem og hviler etter treningene fordi man er så sliten (Weedon, 2012). Samtidig forklarer han at dette kun var utfordring i et par uker, etter dette kommer man inn i det og blir vandt til både tempo og den aggressiviteten som er på banen. Hans erfarte at overgangen fra et breddelag i Norge til et profesjonelt akademi i England betydde tøffere kultur, i form av medspillere. Økt konkurranse betyr ikke nødvendigvis dårligere lagkultur og kameratskap, noe som skiller seg litt fra hva disse spillerne er vandt med hjemme i Norge. Dette er samtidig noe man snakker mye om i Norge, angående den norske toppidrettsdebatten om hard konkurranse fra tidlig alder. Dette samsvarer med det som kommer frem i studiet til Richardson et al. (2012).

De fleste av spillerne pekte på et tempo og et nivå som var mange hakk opp fra de er vandt til fra før. Bourke (2003) forklarer at unge spillere som gjennomfører en slik overgang kan få et «kultursjokk», som kan føre til frykt og hjelpeløshet. Dette var ikke tilfellet for Alf, som ikke opplevde dette som et stort problem. Dette kan basere seg på at Alf var bedre egnet for trøkket og sannsynligvis hadde en sterkere posisjon i sitt lag enn noen av de andre spillerne. De spillerne som har lyktes best i ettertid er også de som fremhevet at de hadde en sterk posisjon i sin klubb. Flere av spillerne pekte på det trøkket og den enorme aggressiviteten som var der, det gjaldt også Bent. Chris pekte på et nivåsjokk i starten, noe som også gjaldt Geir, men de poengterte at det gikk seg til etter noen uker. At spillerne opplevde det forskjellig samsvarer med det Richardson et al. (2012) peker på at hver overgang kan være personlig og følgelig distinkt for hver enkelt. Chris og Finn pekte på disse faktorene som vanskelig i starten;

Chris: «Den største utfordringen var vel egentlig hverdagen, hverdagen der borte kontra her var helt annerledes. Her var jeg vandt med å gå på skole, når jeg er ferdig med skolen var det hjem å spise også dra på trening. Så alt var snudd rundt da».

Finn: «Det var et press på at jeg måtte prestere i forhold til hvordan jeg hadde hatt det hjemme i Norge, hvis du hadde en dårlig dag så visste de at jeg hadde et bra nivå inne, men i England så forventet de at man var god hele tiden, det var nok en liten utfordring».

For Chris var selve hverdagen en overgang. Ukene hjemme i Norge sammenlignet med England var helt annerledes. I Norge var det mye fokus på skole, og treningene foregikk etter dette. I motsetning var det treningene som var fokuset i England og mye mindre fokus på skole. Han spiste på treningsanlegget og kunne enkelte dager ha to økter om dagen. Dette var uvant i starten, men etterhvert som ukene gikk kom man inn i den rytmen. I England var det fotballen som var fokuset og skolen ble satt i andre rekke. Forskning viser at det er en utfordring å håndtere doble karrierer, med både skole og fotball (Larsen et al. 2013; Ryba et al. 2017). Finn poengterer at det var press på han med tanke på prestasjon i England både på trening og i kamp. Hvis han hadde en dårlig dag hjemme i Norge så visste treneren hans at han som regel hadde et høyt nivå og det var ikke samme forventninger til prestasjon hele tiden. Imidlertid var det en utfordring i England ved at man måtte prestere hele tiden. Det er utrolig mange gode spillere på laget, og om man ikke leverer er det fort gjort å miste plassen sin. Dette samsvarer med forskningen til Sarkar & Fletcher (2014) hvor utøverne poengterte presset som prestasjon i konkurranse medfører. Finn opplevde det som kalles for utvendige forventninger, ved at trenere forventet at han skulle gjøre det bra (Sarkar & Fletcher, 2014).

Alle spillerne erfarte at det var enkelte ting man måtte tilpasse seg etter, noen brukte lenger tid enn andre. Alf og Chris virket å være de spillerne som tilpasset seg raskt til en ny hverdag. Det kan være at klubbene i senere tid har blitt bedre til å følge opp spillerne som ankommer fra et annet land og har blitt bedre til å følge opp.

4.2.3 Oppfølging

Bent og Dag var de spillerne som fikk dårligst oppfølging av klubben og de som hadde det vanskeligst utenfor banen. Det var ingen tiltak fra klubb på ettermiddag eller kveld, så man ble sittende mye alene hos vertsfamilien. Begge flirte da de ble spurt om hvilken

oppfølging de fikk fra klubb, og det sosiale var en stor utfordring for disse to. Dag forklarer følgende om den oppfølgingen han fikk fra klubb utenfor banen;

Dag: «Veldig dårlig (flirer litt). Null. Ingenting. For på den tiden frem til jeg var 18 så hadde, den første familien jeg bodde i var litt utenfor, så vi hadde et stykke til byen. Så da vil jeg si jeg var ganske mye hjemme alene».

Schlossberg (2005) peker på at det sosiale er en viktig faktor for og lykkes i prosessen med en karriereovergang. Dag forteller at det var veldig dårlig oppfølging fra klubb, og at det verken var noe sosialt eller opplegg med klubben utenom. Han ble sittende mye hjemme alene, noe som kan være tøft for en ung spiller. Det samme kommer frem av Bent som pekte på en dårlig oppfølging fra klubben sin side. Når man ikke har det bra utenfor banen kan det dermed være vanskelig å prestere på banen, som forskningen til Pink et al. (2015) trekker frem er det viktig og kunne balansere idrett og det utenomsportslige. En slik overgang kan ha påvirkninger på spilleren og man kan møte en rekke utfordrende livserfaringer (Richardson et al. 2012). Ved at klubben ikke hadde noe god oppfølging førte til at Dag ble sittende mye hjemme, og hadde utfordringer med det sosiale utenfor banen. Espen påpeker også at klubben hans ikke bidrar med noe annet enn at du får en vertsfamilie å bo i. Når man flytter på seg geografisk kan dette oppleves veldig annerledes fra person til person. Noen kan benytte seg av dette å se på det som en stor mulighet, andre spillere vil imidlertid kanskje føle et tap av støtte og identitet (Schlossberg, 1981). Det kan nok hjelpe på for de utøverne som får litt støtte med det sosiale av klubben i starten slik at man kommer i gang. Hvis man føler at klubben ikke er der for deg, kan det være fort gjort å føle seg alene som en ung talentfull spiller i et nytt land og ny by. Spillerne i studiet til Weedon (2012) fortalte at man ikke har det store sosiale livet i disse akademiene utenom fotballrelasjonene, man er som regel alltid sammen med fotballspillere og lagkamerater hele tiden. I motsetning til Bent og Dag fremhever Alf og Chris god oppfølging fra deres klubber. Alf forteller følgende om den oppfølgingen han fikk fra klubben;

Alf: «Jeg har fått ganske god oppfølging, de har folk som har ansvar med vertsfamiliene. Hele tiden spør hvordan det går og om alt er fint. Etter hvert år har på en måte fått tilbud om jeg har lyst til å fortsette og bo her».

Oppfølgingen klubben har hatt med tanke på Alf har vært veldig god hele veien og dette bidrar som Schlossberg (1981) til en mindre problematisk omstilling. Hvis man som Weedon (2012) forklarer må forholde seg til den vanskelige kompleksiteten i ungdomstiden samtidig, kan det være vanskeligere å tilpasse seg et nytt og meget

konkurransedyktig miljø. Ved hjelp av god oppfølging førte det til en lettere omstillingsfase for hans del, noe Chris også fremhevet.

4.2.4 Omstillingsfasen

Flere studier poengterer at en slik overgang kan by på en stor omstillingsfase og at det er utfordrende å flytte på seg geografisk (Richardson et al. 2012; Schlossberg, 2005; Wylleman & Lavallee, 2004; Weedon, 2012; Bourke, 2003). For en av spillerne ble det utfordrende i starten med tanke på en skade som oppstod tidlig i oppholdet, og dette førte til at man ikke kom så tett inn på klubben og spillerne som man ønsket når han signerte. Finn forklarer at dette er ting som er vanskelig å forutse, men at dette er med å prege oppholdet videre. Chris fortalte hvor brutalt det kan være i utlandet i forhold til Norge og hva som var den største utfordringen med ny klubb;

Chris: «Ofte kunne det være at fokuset var på dem 11-12-13 beste da og var du ikke en av de så følte du at du ikke ble lagt merke til innimellom da. Det var litt mer brutalt, i Norge er det liksom at alle skal ha det bra, alle skal passe inn og alle skal trives, alle skal få samme behandling. Sånn er det liksom ikke der borte, er du en av de beste er du kanskje han treneren snakker mest med eller han som får mest fokus da».

Dette viser at man må være ganske sterk mentalt for å tåle dette, spesielt når man ikke er vandt til det i et land som Norge, hvor mentaliteten er en annen. Hvis man ikke var i startelleveren viste det seg at trenerne ga litt blaffen i deg, derfor er det viktig å være sterk mentalt, slik at man greier å kjempe seg inn blant de beste. Det er en tøff mental prosess, samtidig kom det frem av Richardson et al. (2012) at spillerne i deres studie kom sterkere mentalt ut av overgangen, noe mange av spillerne i min studie også poengterer. Det blir et nytt fokus og en helt annen kultur når du kommer til England (Parker, 2006). Hvordan du greier å håndtere dette vil være med å spille inn på selvtilliten din, som igjen vil spille inn på prestasjonene dine. Espen peker på at det er et høyt konkurransenivå i England og forklarer det følgende;

Espen: «Nå er jeg kanskje litt dum snill av natur og det å på en måte bli en kynisk jævel utpå fotballbanen, den sitter liksom litt lenger inne for meg da, enn generelt da som det gjør for nordmenn, det tror jeg. At vi er ikke vandt til og ha den samme da, det samme konkurransenivået da. Alle spiller fotball for å ha det gøy og trener for å bli god, de aller fleste ender med et ålreit liv selv om man ikke gjør det så bra på fotballbanen eller ikke. Det er ikke tilfellet for alle».

Han fortalte at det er mer kynisk enn det man er vandt til Norge. Trenere og støtteapparat i klubben blir i stor grad målt på resultater på banen, hvor man kan miste jobben hvis det ikke leveres resultater som de fra øverste hold krever. Til syvende og sist blir man dømt på resultater og både Chris og Espens forklaringer samsvarer med det Nesti et al. (2012) peker på. Hvis man ikke er vandt til dette og ikke greier å tilpasse seg det kan føre til redusert spilletid og at man blir utelatt fra lagoppstillinger, noe Bruner et al. (2008) forklarer kan være en utfordring. Det å flytte utenlands kan by på mange forskjellige hendelser og omstendigheter som kan påvirke spilleren og beslutningene deres (Richardson et al. 2012). For Espen var det utfordrende og måtte legge om spillestil. Det kommer frem fra samme studiet at reisen deres blir preget av mange forskjellige aktører med varierende grad av innflytelse (Richardson et al. 2012). Det er en tøffere kultur som Espen påpeker, og dette kan knyttes opp mot Parkers (2006) teori om den maskuline kulturen som inkluderer voldelig språk og en hånlig humor. Hvis spilleren ikke tilpasser seg dette er det ikke sikkert at han sklir like godt inn i gruppen, derfor kan overganger bli mer komplisert på bakgrunn av dette.

For Geir var det mest utfordrende å komme til en storby fra en liten by og dra fra den sosiale settingen hjemme. Noen av de ulike svarene spillerne kommer med samsvarer med det Schlossberg (1981) legger vekt på, nemlig at prosessen kan være uproblematisk for noen, men samtidig kan den være en stor omstilling for en annen. Spillerne kan også erfare at disse endringene og denne overgangen kan resultere i en annen selvoppfatning (Schlossberg, 1981). Dette kan knyttes opp mot det Bent forklarer at du blir sett på annerledes der enn hjemme;

Bent: «Hjemme i Norge var jeg litt helten da, i byen og klubben. Ble liksom båret på sønn gullstol av alle liksom på en måte. Blir litt sønn når man er barnestjerne i en klubb. Så det var en omstilling sønn sett, må bygge nye bekjentskap, høyere nivå på lag og er kanskje litt innesluttet i starten».

Det kan være en stor utfordring når man blir sett på som stjernen hjemme i Norge, for deretter å bli en i mengden i England. Det er flere ting som kan være med å prege spilleren, som det kommer frem av Schlossberg (2005). Flere av spillerne pekte på at det var vanskelig å være forberedt på hva man kom til å møte, som også kommer frem av Finn;

Finn: «Vanskelig å si hva man skulle forvente, men det var nok litt tøffere miljø enn jeg hadde sett for meg. Litt mer fokus på prestasjon og mindre fokus på hvordan du har det på fotballbanen. Mer fokus på prestasjonen under den oppfatninga at hvis du gjør det bra på fotballbanen så er de fornøyd».

Den menneskelige tilpasningsmodellen har med tiden blitt adoptert inn i forskningen på idrettspsykologi (Alfermann & Stambulova, 2007). Noe som kan ha med å gjøre av viktigheten rundt fokus på støtte og tilgjengeligheten av dette i forhold til det mentale aspektet i idrett og spesielt fotball som har blitt satt i større fokus nå i senere tid. Dette kan sees i sammenheng med det Finn forteller, ved at det var et mye større fokus på prestasjoner og mindre på hvordan du har det.

Det er vanskelig å forutse hva man går til ved en slik overgang, noe mange av spillerne påpekte. Ofte vet man ikke hva man går til, samtidig kan det være noen ganger hvor spillerne har bedre kjennskap til forholdene. Enkelte utøvere følte de var forberedt på det som møtte de, samtidig som at det var andre som ikke var forberedt på hva som kom til å møte de i det hele tatt. Overgangene kan bli sett på som en prosess, og ikke bare en hendelse eller ikke-hendelse (Wylleman & Lavallee, 2004). Geir og Hans fortalte følgende om omstillingen og om de var forberedt på hva som kom til å møte de;

Geir: «Ja, nei faktisk ikke fordi jeg tror at du må liksom oppleve og være der for å, for å oppleve det, som sagt jeg har vært der så mye og trent med så mange av de samme spillerne, men det var rett og slett et veldig stort sjokk egentlig. Intensiteten var veldig stor forskjell, i Norge hadde du tid med ballen, så plutselig har du ingenting tid med ballen da».

Hans: «Jeg ble jo hentet fordi jeg var en typisk (klubb) spiller, så det var ikke sånn at jeg måtte tilpasse meg veldig. Måten jeg spilte på i Norge, ballen gikk gjennom meg i alle lagene jeg spilte på og jeg er vandt til å være playmaker. Det var ikke veldig stor omstilling. Jeg spilte bare på min måte».

Geir fortalte at han ikke trodde det går an å være forberedt på en slik overgang, at man bare må ta tiden til hjelp, og lære mens man er der. Selv om han hadde vært på mange prøvespill før han kom permanent var det fortsatt et stort sjokk da han ankom. Dette er en motsetning til det Wylleman & Lavallee (2004) kaller for en normativ overgang, som forklares ved at en overgang er forutsigbar og forventet. I motsetning følte ikke Hans at det var en stor omstilling fra hvordan spillestilen hans var i Norge. Med tanke på spillestilen hans og den spillestilen som var i England, var overgangen forutsigbar og forventet på denne måten (Wylleman & Lavallee, 2004). Ved at han fortsatte å gjøre det han var vandt til kan vise til god selvtillit i starten da han ankom England. Han skiller seg derimot ut fra resten av utøverne, ved at han er den eneste som ikke pekte på omstilling i spillestil ved større trøkk og temperatur.

4.3 Selvtillit

Selvtilliten til en spiller kan bidra i hvilken grad man behersker en overgang til England. Det er naturlig at selvtilliten til en ung spiller svinger litt i løpet av flere år, det er svært få som greier å være på topp hele tiden, det er naturlig at det kommer dårlige perioder enkelte ganger. Det er dermed viktig å vite hvordan man kan løse disse dårlige periodene. Det er nødvendig å forstå hvorfor enkelte individer kan være kapable til både å trives og motstå det presset som kan oppleves for en toppidrettsutøver (Sarkar & Fletcher, 2014). Det kommer frem fra samme studie at idrettsarenaen representerer et laboratorium der man kan studere hvordan og hvorfor noen idrettsutøvere presterer under krevende omstendigheter. Videre kommer også viktigheten av psykologisk motstandsdyktighet frem, den rollen den spiller i idrett og hvordan utøvere må utnytte og optimalisere mentale egenskaper for å motstå det presset de opplever (Sarkar & Fletcher, 2014). Det var ikke forsket mye på frykt i idretten blant barn- og ungdomsutøvere før (Sagar et al. 2007), men samtidig har denne fasen av spillet utviklet seg og nyere forskning viser at dette er satt mer i fokus. Forskningen til Ford et al. (2020) tar for seg utviklingsprosessen i ungdomsakademier i profesjonelle klubber i verden, og poengterer viktigheten med testing av psykologiske faktorer.

4.3.1 Selvtilliten i startfasen

Naturlig nok pekte utøverne på at selvtilliten deres kunne variere veldig under oppholdet. Noen hadde det stabilt, mens det imidlertid svingte mer for andre. Det vil først bli pekt på spillernes selvtillit da de ankom klubben; i de første ukenes startfase og hvilke utfordringer de kunne møte på. Holt & Dunn (2004) påpeker at motstandsdyktighet ikke er forsket så mye på i idrett, men at evnen til å overkomme hindringer er et sentralt element i utviklingen til en fotballspiller. Alf hadde et litt ulikt svar enn alle andre ved at han påpekte at det var mindre utfordringer i England enn det var hjemme og at selvtilliten hans var god hele veien;

Alf: «Ja. Eh.. Jeg vet ikke, det var egentlig ikke så veldig mange utfordringer synes jeg. Jeg synes egentlig det var mindre utfordringer i klubben her enn hjemme, for her var egentlig alt fikset for deg fra før av. Treningsklær og utstyr og sånne ting».

Med bakgrunn i hvor profesjonelt det var i England, førte det til færre utfordringer for Alf. Det kan være en pekepinn på at han er en spiller som er mentalt sterk med tanke på at

han fant seg såpass godt til rett så raskt. Ved å være mentalt tøff utvikler spillere psykologiske ferdigheter som gjør at de har mulighet til å tilpasse seg bedre enn andre (Thelwell et al. 2005). Disse spillerne kan konsentrere seg fullt og helt på å levere på et jevnt nivå ved å være fokusert, ha selvtillit og god kontroll under press. Ved at det utenomsportslige er på plass kan det være enklere å fokusere på det sportslige også, som var tilfellet hans. Mye av faglitteraturen peker på at det er flere faktorer som være utfordrende og være med på å prege selvtilliten i starten (Richardson et al. 2012; Reeves et al. 2009). Svaret til Alf står derfor litt i kontrast til dette. Bent sitt svar på hvordan selvtilliten hans var i starten er følgende;

Bent: «Den starter jo bra, du er jo høyt oppe og føler liksom at du er litt uovervinnelig når du skriver en sånn type kontrakt og kommer ned der og liksom ser Premier League kamper og sitter liksom i klubbens tøy og sånn type ting. Men man kan bli en i mengden, med tanke på at det er flere gode spillere. Du får jo en liten knekk, ehh, i selvtilliten med en gang på en måte».

Bent har tross alt blitt hentet til denne klubben på grunn av gode prestasjoner, derfor vil det være naturlig at man har god selvtillit når man ankommer klubben. Det er kanskje en del som tror de er litt bedre enn det de er også, med tanke på at han trekker frem følelsen av å være uovervinnelig. Videre forteller Dag hvordan det var å komme fra Norge med høy selvtillit til England hvor det kun var gode spillere;

Dag: «Det er klart at når jeg spilte fotball i Norge så var jeg alltid nummer en, var alltid den beste, men når man kommer over der så er man bare en av mange. Som gjør at du ikke, du får ikke den statusen du hadde før, det var litt krevende i starten».

Dette opplevde Dag som vanskelig. Disse spillerne har vært stjerner i klubben sin i Norge, men når de ankommer til England så er det kun stjerner på laget og dette er noe nytt man må forholde seg til. Som Reeves et al. (2005) forklarer i sin studie pekte ungdomsspillerne mellom 15-18 år på at det var utfordrende å spille på et høyere nivå. Dette er noe Dag følte på når han kom til akademiet i England, at det var et mye høyere nivå og at man ble en i mengden med alle de andre gode spillerne. Det spillerne har gjort for klubben sin i Norge betyr ikke stort der om de ikke presterer på et høyt nivå. For Finn så var det litt utfordrende i forhold til at hjemme i Norge så fikk han alt tilrettelagt av klubben fordi han var den beste spilleren. Imidlertid var det ikke slik i England, i og med at han var en i mengden og ikke kun han som var stjernen i klubben. Chris pekte også på hvordan han måtte tilpasse seg en ny hverdag;

Chris: «Den største utfordringen var vel egentlig hverdagen, hverdagen der borte kontra her var helt annerledes. Det viktigste er bare å fortsette og gjøre det du vanligvis har gjort så kommer det også bedre perioder hvor du også stortrives og koser deg».

Som Chris fortalte var det viktig å fortsette med det du gjorde hjemme, ved at det er en grunn til at du har kommet til denne klubben, det er fordi du besitter gode kvaliteter. Hvordan man håndterer overgangen til et nytt land og ny klubb er viktig med tanke på om utviklingen peker i en positiv eller negativ retning (Mills et al. 2012). Det er nødvendig å ha en positiv holdning og være i stand til å se positivt på ting. Han trakk frem at den nye hverdagen kunne være en utfordring i starten og som Richardson et al. (2012) viser til i sin studie pekte spillerne på at det kunne være utfordrende å etablere seg som profesjonelle spillere i et miljø som bestod av tradisjonell engelsk fotballkultur. Rett og slett det at man skulle tilpasse seg et nytt miljø.

Espen forklarte at man kunne føle på en del av lagkameratene at det var kun fotballen som gjaldt og at de ikke hadde noe annet å falle tilbake på og pekte på mange tøffe medspillere;

Espen: «Mye tøffere medspillere, det var liksom ikke, man kunne ha det gøy i garderoben, men skjønte veldig fort at her er det folk som ikke ønsker at her skal du være, fordi du tar plassen deres. For veldig mange så er man der da, fordi de vokser opp, briter, men også folk fra andre fattige land, og mange øst-europeere. Så for mange der så er på en måte fotballen, det er det eller ingenting da».

Han påpeker her at det er mange spillere som kommer fra kår som er dårligere stilt enn det mange spillere fra Norge gjør. De har på mange måter bare fotballen og legger absolutt alt i det når de spiller. Det kan være grunnen til at noen lagkamerater er vanskelig å komme innpå i starten og at de er litt harde med deg, som det kom frem av Richardson et al. (2012) nevnte noen av spillerne at det kunne være vanskelig å komme innpå lagkamerater. Etter 3 år i et akademi blir man enten tilbudt proffkontrakt eller sluppet løs, og det kan være derfor det er en viss spenning mellom spillerne i et akademi, selv om man blir gode lagkamerater etterhvert så er det alltid en konkurranse om hvem som får være med videre. Sagar et al. (2010) fremhever at man kan være usikker rundt egen fremtid, på bakgrunn av at det er mange som ønsker seg videre kontrakt. Dette kan også kjennes igjen i Geir og Hans sine synspunkter;

Geir: «Ja, det er jo, det var jo på en måte at jeg ble sett på som en trussel for deres drøm. Det var, det var ikke noen som skulle komme fra lille Norge og skulle ta deres plass da, så det var vel nok den største forskjellen da».

Hans: «Du merka jo at det var veldig spisse albuer og store egoer også videre. Som det er i alle fotballklubber. Så du lærer deg hvordan det fungerer å være i en sånn fotballklubb».

Geir og Hans merket at det ikke skulle være enkelt å komme fra Norge og bare ta plassen til andre spillere som hadde vært der en stund. Det kan derfor være viktig å ha en tøff mentalitet i starten da du kan bli møtt med litt skepsis og lagkamerater som ønsker å teste deg ganske mye i starten. Det kan på mange måter bli sånn at du blir sett på som en trussel.

4.3.2 Mestringsstrategier

Utøvere kan levere på et mer jevnt nivå og til og med bedre enn motstanderne ved å være fokusert, ha selvtillit og kontroll i situasjoner under press (Thelwell et al. 2005). I løpet av en karriere hos akademier i England kan det oppstod flere situasjoner hvor du kan tvile på deg selv og dine ferdigheter, man møter på ulike utfordringer som man må håndtere og det er et konstant press om å levere hele tiden. Gledhill et al. (2017) er noe kritiske til praksisen rundt talentutvikling i engelsk fotball, dette er med tanke på hvor mange som egentlig får sjansen på A-laget til klubben. De peker også på ulike psykologiske faktorer som kan assosieres med talentutvikling, for eksempel faktorer som selvkontroll, motstandsdyktighet og mestringsstrategier. Frykten for å gjøre feil på banen kan være en av mange utfordringer disse spillerne møter (Sagar et al. 2007; Sagar et al. 2009; Sagar et al. 2010). Det kommer frem ulike opplevelser av spillerne om hvorvidt de følte frykt å gjøre feil under oppholdet deres og om dette var noe som preget dem i liten eller stor grad.

Spillerne hadde ikke stort fokus på mestringsstrategier, selv om det kommer frem i faglitteraturen at dette kan være nødvendig for en positiv utvikling. Alf hadde ingen spesifikke strategier for å overkomme hindringer underveis, utenom og bare være seg selv å gjøre som han har gjort tidligere på fotballbanen. Bent angrer litt på at han ikke hadde noen slike strategier eller lignende, i motsetning til Hans som hadde en form for strategi;

Bent: «Det er et valg jeg på en måte har tatt selv, men det er klart at det var perioder der som var veldig tunge, så hvis jeg kanskje hadde hatt noen strategier som jeg kunne brukt mer konkret da, så kanskje det hadde vært litt lettere, men jeg hadde ikke det, sånn spesifikke».

Hans: «Jeg hadde jo samtalepartnere da som jeg snakket med, familie og bror og kunne snakke med foreldre. Det var jo ja, få lov til å snakke med andre».

Bent fortalte at i de periodene som var tunge skulle han gjerne hatt en form for mestringsstrategi. Hans understrekte at han brukte samtalepartnere hvis han var inne i en dårlig periode og at dette var en aktiv strategi for hans del. Viktigheten av mestringsstrategier har blitt påpekt av mange. Kim & Duda (2003) peker på at det er viktig å dyrke ferdigheter som baserer seg på å takle vanskelige situasjoner i konkurransemiljøet. Suksessfulle eliteutøvere har flere psykologiske karakteristikk som inkluderer evnen til å mestre stress, hindringer og skaffe seg god selvtillit. Spillerne brukte to forskjellige strategier, hvorav de var å respondere positivt til trenings- og konkurransesituasjoner, samt at de pekte på viktigheten av å ha god selvtillit til å blomstre under press (Holt & Dunn, 2004). I motsetning til Bent hadde Chris noen strategier eller faktorer han brukte for å mestre ulike deler av overgangen, han forklarte følgende;

Chris: «Det kan være ganske store kontraster innimellom, det å klare og ikke miste bakkekontakten litt, men samtidig hvis du er inne i en dårlig periode, klare å bygge deg selv opp igjen da. Det viktigste er kanskje å takle både motgang og medgang på en god måte, det føler jeg at jeg fikk til».

Han påpeker at det var viktig å gi seg selv positiv feedback og bygge seg selv opp hvis han var inne i noen tunge perioder, noe også faglitteraturen peker på kan være smart. I studiet til Seward et al. (2019) kom det frem at mestring av prestasjon økte med økende alder og mestringsstrategier ble bedre. Videre kommer det også frem at mestringsevner kan lette progresjon i et akademisystem på elitenivå. På bakgrunn av dette kan det være nødvendig at akademier støtter viktigheten av disse ferdighetene til spillerne sine. Geir så på overgangen som det beste han kunne gjøre utviklingsmessig;

Geir: «Jeg har alltid liksom prøvd og tenkt på at dette var den beste utdanningen jeg kunne få da».

Når man velger å se sånn på det så skjønner man at om man vil ende opp som profesjonell fotballspiller er det ikke noe bedre sted å være enn der Geir var. Uansett om han har gode eller dårlige perioder så kan man tenke på at det er her han utviklet seg best og hvis han greide å se positivt på det, kom også utviklingen hans til å peke i en

positiv retning. Det kan tyde på at strategien hans var å se på denne overgangen som den beste «fotballskolen» man kan ha.

Mestring og kontroll av stress er en viktig del for idrettsutøvere, for at man skal fungere optimalt, samtidig som at frykten for å gjøre feil kan være en stor utfordring som man møter på (Sagar et al. 2007; Sagar et al. 2009; Sagar et al. 2010).

4.3.3 Frykt for å gjøre feil og prestasjonspress

Spillerne hadde ulike synspunkter på hvorvidt de var preget av å gjøre feil på banen eller ikke. Alf fortalte at spillerne ble bedt om å prøve på vanskelig ting for og kunne utvikle seg, samtidig følte Bent at man kunne bli stresset ved og hele tiden bevise at man var en veldig god spiller. Det Bent påpeker kan sammenlignes med interne forventninger (Sarkar & Fletcher, 2014). Ungdomsspillere mellom 15-18 år rapporterte vanskeligheter med å gjøre feil, samt det å bli selektert (Reeves et al. 2009). Dag var en av spillerne som følte mest press rundt dette, i motsetning til Chris som forklarte at klubben forstod at man kom til å gjøre feil;

Dag: «Fordi det er så stort press på og ikke gjøre feil, mer enn å gjøre det bra. Så det blir, sånn jeg opplevde, det ble ofte litt for mye press som gjorde at man gjorde det enkelt hele veien, man ble rett og slett mer redd av å gjøre feil enn et ønske om å prestere til tider. Det vil jeg si».

Chris: «Det er ingen i den alderen som aldri gjør noen feil, de var flinke til å backe opp mentalt og få deg til å tenke positivt hvis man gjorde en feil da, feil kommer til å skje uansett hvilken alder du er i».

Flere utøvere rapporterer et stort press angående prestasjon som konkurranseaktiviteter medfører (Sarkar & Fletcher, 2014). Holt & Mitchell (2006) påpekte i sin studie at kun 3 av 9 spillere kunne respondere positivt til kritikk, samtidig så kom det frem i studiet til Holt & Dunn (2004) at spillerne der kunne blomstre under press. Mills et al. (2012) fremhever viktigheten av å kunne håndtere press fra trener. I studie til Richardson et al. (2012) viste det seg også at trenere kunne ha en aggressiv tilnærming til spilleren om man gjorde feil på banen. Dette kan gjøre at spillerne velger den trygge veien med tanke på at de ikke ønsker å gjøre feil noe Dag fortalte at han gjorde. I en annen studie pekte noen av spillerne på at de kunne være nervøse for å gi bort ballen, gjøre feil eller bomme på en sjanse til å score (Reeves et al. 2009). Hvis man hele tiden er redd for å gjøre feil vil dette automatisk være noe som preger prestasjonene dine på banen, man kan ikke

prestere på et stabilt og høyt nivå i lang tid hvis man går rundt og tenker på å gjøre feil, og dette støttes opp av annen forskning (Sagar et al. 2010). Chris derimot opplevde at klubben var flinke til å få spillerne til å tenke positivt om man gjorde feil. Det kan ha med å gjøre at trenerpraksisen har endret seg noe, med bakgrunn i at Chris var i England i perioden 2010-2020 i motsetning til Dag som var der fra 2000-2010. Dag fortsetter med å trekke frem andre ting han opplevde;

Dag: «Når man ikke får det til og du blir, du får, du blir hudfletta så føler du deg ikke veldig stor».

Dette viser at det kan være tøffere i England, med tanke på kultur og krav til spillerne. Samtidig som at det kan være vanskelig å reagere positivt til en slik kritikk i ung alder. Det var tydelig noe som preget Dag og oppholdet hans i England. Dette kan ha vært et kritisk øyeblikk for han, og som Nesti et al. (2012) understreker kan disse øyeblikkene være både store og små, og enten ha en negativ eller positiv effekt på en persons selvtillit. Det er interessant at Dag var en av de få som ikke hadde erfaring med A-lags fotball før overgangen, dette kan ha sammenheng med at han kjente ekstra på kritikk. Cohen & Wills (1985) legger vekt på at en enkelt stressende hendelse ikke trenger å stille så store krav til mestringsnivåen, men om flere problemer oppstår samtidig kan det bli mer problematisk. Årsaken til at Dag gjorde det enkelt kan ha vært fordi han fryktet å gjøre feil og at han følte press fra trener. Det kan basere seg på underliggende faktorer som at han var redd for å miste plassen på laget, noe som kan være ganske omfattende og noen ganger kan det være lurt å se det store bildet. Utvendig press fra trener er noe Sarkar & Fletcher (2014) poengterer kan prege spilleren. Dette er noe som er påført utøveren av en ekstern kilde, at andre forventer at du skal gjøre det bra. Sagar et al. (2007) fremhever at frykt for å mislykkes kan ha negative effekter på unge i prestasjonsmiljøer og frykt for å mislykkes i prestasjonssettinger er ganske utbredt. Sagar et al. (2010) forteller at frykten for å feile kan fremkalle usikkerhet på banen, noe som kan knyttes opp mot Dag. Det er i tillegg en stor frykt blant spillere i forhold til faktorer som skam og flauhet knyttet til det å feile (Sagar et al. 2010).

Alf skilte seg ut fra en del av de andre spillerne. Han har bare vært seg selv hele veien og har ikke hatt noen spesielle strategier for å overkomme hindringer utenom dette. Alf har angret litt på at han ikke har tatt noe skole over nett eller noe slikt. Sosialt har selvtilliten hans blitt bedre med tanke på at han har fått utfordret seg selv på dette ved å gå til England. På banen har selvtilliten hans som regel vært høy. Det var en anledning han kunne kjenne litt på press, dette var i sammenheng med å bli tilbudt ny kontrakt, og han sier følgende til det;

Alf: «Det var vel egentlig mest i fjor med tanke på, i fjor så på slutten av sesongen så var det jo, fikk vi vite hvem som skulle få sånn profesjonell kontrakt og ikke. Så hele fjor sesongen var egentlig veldig, veldig fullt av press og sånt. For det var kun 4-5 stykker ut av 15 som skulle få ny kontrakt. Så hele sesongen handlet egentlig bare om å være best på trening og kamp. Så da legger man jo selvfølgelig ekstra press på, men jeg la ikke ekstra press på meg selv vil jeg si sånn, det var ikke sånn at jeg satt hjemme og, og tenkte at jeg må være best på trening i morgen og såne ting».

Som Mills et al. (2012) påpeker, er det nødvendig å håndtere press som for eksempel det presset ved å få kontrakt. På slutten av sesongen får man vite hvem som blir tilbudt ny kontrakt, og sesongen blir dermed fylt med mye press som Alf forklarte, noe forskning samtidig poengterer (Holt & Mitchell, 2006). Det var kun en tredjedel som fikk kontrakt og da må man være fokusert og god på trening. Dette kan sammenlignes med det Nesti et al. (2012) påpeker som et kritisk øyeblikk. Samtidig preget det han ikke i stor grad, men at det i stedet hadde en positiv effekt på selvtilliten. Chris hadde også en annen og mer positiv opplevelse rundt det å gjøre feil enn det Bent og Dag hadde, han fortalte dette rundt hvordan fokuset var i klubben;

Chris: «De var klare på der nede at hovedfokuset er å gjøre hver enkelt spiller bedre og prøve å få så mange Premier League spillere ut av den gruppa som mulig, så trenerne, keepertreneren, alle skjønner jo der nede at i en alder av 17-19 år så kommer folk til å gjøre feil».

Det viser seg at de med mindre frykt for og mislykkes har større sannsynlighet for å ta nivået i et ungdomsakademi (Höner & Feichtinger, 2016). I klubben til Chris mente han at de arbeidet hardt med å få spillere til Premier League, hvorvidt de lyktes med det er jeg ikke sikker på.

Nesti et al. (2012) påpeker at alle aktiviteter på dette nivået dreier seg om å vinne, at ledere, støttepersonell kan miste jobben hvis de ikke leverer nødvendige resultater. Evnen til å takle dette avhenger av en rekke psykologiske faktorer. I løpet av oppholdet kan det fremkomme kritiske øyeblikk, det kan være store eller små, tilsiktede eller utilsiktede og kan ha en negativ eller positiv effekt på en persons følelse av selvtillit. Til slutt vil et kritisk øyeblikk involvere individets subjektive levde opplevelse, påkalle en emosjonell respons og være avhengig av timing. Bent uttrykker noen av følelsene han hadde rundt press utenfra og press fra klubben;

Bent: «Ja, selvfølgelig. Jeg tenkte jo mye på, mye av det som holdt på å knekke meg når jeg kom hjem var jo også hva andre tenker hjemme. Man er i såpass ung alder at man vil, man vil jo på en måte overbevise alle de andre at det valget man har tatt er riktig da».

Han tenkte på hvilken oppfatning de hjemme ville ha av han, men samtidig presset ved å bli satt på benken og hvis han ikke fikk spille på en stund. Det blir et internt press med tanke på at Bent la press på seg selv for å prestere på grunn av at han er bekymret over hva andre hjemme tenker om han, og han følte han må overbevise alle andre om at valget han tok var rett (Sarkar & Fletcher, 2014). Videre forklarte han;

Bent: «Så du er jo redd for og på en måte plutselig bli satt på benken eller så er du liksom i et annet land også spiller du ikke, også blir det mye sånn at man kan overtenke små ting da».

Hvis man plutselig blir satt på benken kan man begynne å overtenke og bli usikker på egne ferdigheter som det Bent kanskje prøver å få frem her. Mills et al. (2012) fremhever at det er viktig å mestre tilbakeslag, som for eksempel å bli satt på benken. Bent følte på både et internt og utvendig press (Sarkar & Fletcher, 2014). Espen kunne også si seg delvis enig i dette, i litt mindre grad hvor han påpekte følgende;

Espen: «Så, men sånn sett så følte man litt på den, at man følte det litt sånn mislykket å komme hjem sånn klubbmessig, men utviklingsmessig så, så var det jo ikke feil i det hele tatt, men det lille man bryr seg om hva omverdenen tenker om det så, så får man jo litt den der, du spilte jo i (klubben i England), hva gjør du her liksom?»

Espen så både negativt og positivt på dette. Han pekte på det interne presset man kan legge på seg selv ved at man kan føle det som mislykket om man drar hjem igjen. Man kan fort høre fra noen hjemmefra som ikke skjønner hvordan det gikk som det gikk. Han ser imidlertid positivt på oppholdet med tanke på utvikling, og han fikk både sosiale opplevelser og sportslige treninger med spillere som potensielt er i verdenstoppen på hans alder. Han understreket videre en stor forskjell i hvordan man ble behandlet om man fikk trene med A-laget;

Espen: «Det var stor forskjell fra akademispiller og A-lagsspiller, men det var også samme trenerne, det var selvfølgelig forskjellig når vi flytta opp, de trenerne som jeg synes var en jævel på akademiet, var litt hyggeligere når man var der oppe da. Så det endret seg litt da, deres fremtoning til oss også da, nå er du her oppe så da er du mer voksen. Nå skal ikke jeg drive og på en måte være en sur pappa liksom.

Det var litt den feelingen man fikk da, at det var litt mer sånn spill der nede, men der oppe, kult nå er dere her, men der nede så var det faen hvorfor gjør du ikke sånn, ikke tro du skal ta på deg den lua her».

Her poengterte Espen at man ble behandlet annerledes avhengig om du var akademispiller eller om du var med i noen tropper med reservelaget og trente litt med A-laget. På akademiet kunne trenerne være harde med deg, men når du møtte de igjen på en trening med A-laget fikk man automatisk litt mer respekt og de var litt hyggeligere. Det kan virke som trenerne ønsket å utfordre akademispillerne på noen måter, talentfulle spillere kan ofte dra nytte av dette og til og med ha behov for det (Collins & MacNamara, 2012). De poengterer at varierte utfordringer kan legge til rette for prestasjoner senere. Hvordan spillerne håndterte frykten for å gjøre feil og presset om å prestere kan baserer seg på deres mentale ferdigheter og i hvilken grad de var mentalt tøffe.

4.3.4 Mentale ferdigheter

Crust et al. (2010) har kommet frem i sin forskning at mental tøffhet er en viktig egenskap for trenere og nøkkelevnen for å takle stressorene som unge spillere opplever i disse miljøene. Morris (2000) understreker i forskningen sin at psykologiske faktorer som holdninger og mentale forberedelser er nødvendig for å få ut potensial i prestasjon. Det blir poengtert at utviklingsprogrammer bør legge en større vekt på psykologisk atferd i et tidlig stadium (MacNamara, 2010), og Richardson et al. (2004) fremhever at det er viktig å tilby sosial støtte innad i akademienes treningsprogrammer med tanke på de menneskelige utfordringene spillerne møter. Talentutvikling og identifisering utvikler seg hele tiden (Ericsson et al. 1993; Côté, 1999; Williams & Franks, 1998), og psykologiske faktorer har lenge vært sett på som essensielt for å prestere eksepsjonelt (Coulter, Mallett & Gucciardi, 2010). Mental tøffhet innenfor idretten kan ses på som et paraplybegrep som blir brukt når der refereres til psykologiske faktorer som skiller «god» og «enestående» utøvere. Mentalt fokus hos klubbene har endret seg i stor grad ved at noen av klubbene hadde fokus på mental trening samtidig som andre ikke hadde fokus på dette i det hele tatt. Her virket det å være forskjell på de spillerne som var i akademier fra 2000-2010 og 2010-2020. Det var større fokus på mental opplæring for de spillerne som var i England i tidsperioden 2010-2020.

Det var ikke stort fokus på mental trening i klubbene til spillerne, og det var svært få av de som hadde fokus på det i klubben sin. Det har vært en økning i forskning som undersøker psykologiske dimensjoner i profesjonell fotball, hvor klubber ansetter personer til å gi psykologisk støtte til unge og eldre spillere (Holt & Mitchell, 2006). Chris

var en av få som pekte på at de hadde fokus på mental trening, derimot påpekte Hans at det ikke var noe som helst fokus på dette;

Chris: «Ja, det var en god del. Vi hadde ikke en mental trener, men vi hadde sånt opplegg to ganger i uken hvor forskjellige personer var innom og prata om masse forskjellige ting. Fokuset var liksom på det mentale og hvordan klare å prestere da, så klubben tilrettela ganske godt for at vi fikk den informasjonen vi trengte».

Hans: «Nei, det var ikke det. For 10-11 år siden så var ikke det noe særlig stort tema i fotballen, det er bra at det har blitt større fokus nå, men ikke på den tiden».

Det som er interessant med de svarene som kom frem fra spillerne her er at Dag, Finn og Hans ikke hadde noe form for mental trening i klubben sin der de var i løpet av perioden 2000-2010, i motsetning til Chris som var i England i løpet av perioden 2010-2020 og hadde fokus på dette i klubben. Det kommer også frem av Hans at det ikke var noe stort tema i fotballen på den tiden, men at det har blitt større fokus på det med tiden (Amankwah, 2019), noe som kan knyttes opp mot det fokuset klubben til Chris har hatt på mentalt fokus. Nesti et al. (2012) peker på at det har rettet seg en viss oppmerksomhet mot akademier og om de får til å utstyre spillerne sine med de nødvendige ferdighetene og egenskapene som trengs for å få en nødvendig progresjon i utviklingen. Et av spørsmålene som ble stilt til utøverne var hvilke mentale egenskaper de mente kjennetegnet de spillerne som presterte best på trening og i kampsituasjoner. Alf, Hans og Geir forklarte hva de mente kjennetegnet de spillerne som presterte best;

Alf: «At man har god selvtillit og at man er fokusert er selvfølgelig viktig. At en har en positiv, en tenker positivt og prøver å fortsette å tenke positivt selv om man gjør feil i løpet av kampen. Det tror jeg er veldig viktig».

Hans: «Som, de som klarer å leve i nuet er de som klarer å prestere best. De som kan legge bort det som kan skje og det som har skjedd og har det fokuset der, de er de som presterer best».

Geir: «Det tror jeg, at de beste spillerne, dem er, dem vil alltid ha ballen selv om det går dårlig da. Mens de mindre gode de tar enkle løsninger. Alle de beste spillerne jeg alltid har spilt med, de vil alltid ha ballen, det er aldri deres feil, aldri påvirket av sine egne feil heller. Det føler jeg er de beste spillerne da, alltid».

Idrettsarenaen representerer et laboratorium hvor man kan studere hvorfor noen spillere presterer under krevende omstendigheter (Sarkar & Fletcher, 2014). Alf poengterte

viktigheten av å være fokusert, samtidig som man har en positiv tilnærming uavhengig om spilleren gjør feil i løpet av en kamp. Dette bygges opp av Mills et al. (2012) som fremhever at det er viktig med en positiv holdning og greie å se positivt på ting. Hans la vekt på at det er viktig å leve i nuet, ikke tenke på eventuelle dårlige involveringer som har skjedd tidligere, men at fokuset ligger på hva man skal gjøre ved neste involvering. Svaret som kom frem av Geir er noe annerledes. Han poengterte at de beste spillerne vil være de spillerne som er synlige når det ikke går så bra, de vil ikke ta lette løsninger på ballen. De blir ikke påvirket av egne feil og søker alltid ballkontakt, avhengig om det går bra eller dårlig. Ved å være mentalt tøff kan man utvikle psykologiske ferdigheter som gjør at man kan tilpasse seg bedre enn motstanderne sine i konkurranse og trening (Thelwell et al. 2005). Sagar et al. (2009) forklarer at man kan møte situasjoner som kan oppleves som truende og utfordrende i idretten. Dette kan knyttes opp med svaret til Hans ved at de spillerne som har gode mentale ferdigheter ikke vil ha problemer med å takle eventuelle utfordringer som vil forekomme. Finn pekte på at det var viktig med en generell god selvtillit;

Finn: «Jeg tror en sånn kombinasjon av god selvtillit, altså generell og en litt sånn kall det gi faen holdning, men at du ikke bryr deg så mye om andre eller om du gjør feil, det henger litt sammen med selvtillit selvfølgelig, men at du ikke tenker konsekvenser, hva om jeg gjør feil, og gjerne faktisk at man nesten legger skylden implisitt på andre, man trenger ikke si det direkte, men at hvis man har gjort en feil så tenker man at det ikke var deres feil».

Finn, Hans og Geir er ganske samstemte i at man ikke skal tenke konsekvenser, at man i motsetning skal tenke på neste involvering hele tiden. Finn er veldig direkte i sine meninger rundt dette og forklarer at en arrogant, gi faen holdning kan være nødvendig. Svarene som kommer frem har likheter med det som kom frem i studiet til Collins & MacNamara (2012). De poengterte at utøvere som besitter mentale ferdigheter som å se det store bildet, setter seg mål, har kontroll på følelser og har en sterk personlighet vil ha større sjanse til å nå lengst og vil prestere bedre når de kommer ditt.

4.4 Sammenhengen mellom foreldrestøtte, klubbovergang og selvtillit

Denne studien har vist at ulike faktorer påvirker hvordan spillerne behersker overgangen til engelske fotballakademier. Støtte fra foreldre både før og etter overgangen betydde

mye for utviklingen til spillerne og hvordan de behersket den i startfasen, men også underveis, som samsvarer med forskningen på feltet (Richardson et al. 2012; Hellstedt, 1987; Côté, 1999; Pummel et al. 2008), med et unntak i Hans som hevder at foreldrene ikke har spilt en stor rolle for hans utvikling. Det kan virke som at årsaken til valg av klubb har en sammenheng med hvor vellykket overgangen var. Spillerne som begrunnet det med eksempelvis kort vei til A-lag og kom til et engelsk akademi med høy kvalitet, lyktes i større grad og beherske overgangen. I andre enden av skalaen var for eksempel Dag og Bent som påpekte at det var gjevt og bare i hele tatt å gå til Premier League klubb, og de poengterte begge at de burde tenkt seg nøyere om med tanke på at de fikk andre tilbud i Norge i tillegg. Det interessante med dette poenget er at disse spillerne trivdes dårligst utenfor banen og slet i størst grad med prestasjonspress og frykt for å gjøre feil. De fikk samtidig veldig dårlig oppfølging fra klubben utenom fotballen, i motsetning fikk andre spillere veldig god oppfølging og hadde gode kontaktpersoner som bidro til å lette overgangen. Det kan dermed argumenteres for at god oppfølging fra klubb er betydningsfullt, selv om overgangen i seg selv kan oppleves veldig annerledes fra person til person (Schlossberg, 1981; Schlossberg, 2005; Wylleman & Lavalley, 2004). Samtlige spillere ankom med god selvtillit, men de fleste poengterer at det var utfordrende å gå fra å være nummer en til å bli en i mengden, og ikke minst tøffere medspillere. Alf skilte seg ut fra de andre i forhold til dette, ved at han påpekte færre utfordringer i England enn hjemme. Dette kan ha sammenheng med den gode tilretteleggingen fra klubben sin side og hyppige besøk fra foreldre gjennom oppholdet. Funnene som kommer frem viser også at spillerne opplevde de første ukene annerledes. Det ble pekt på høyere tempo, en annerledes hverdag, forventninger om at de måtte prestere fra start og de opplevde store «egoer» blant nye lagkamerater. Det viste seg å være en omstilling i den grad at det var mer kynisk i England med et større konkurransenivå, hvor fokuset fra trenerne ofte kunne være på de beste spillerne som var i startoppstillingen, en utfordring flere forskere har poengtert tidligere (Bourke, 2003; Parker, 2006). Hans var imidlertid den eneste spilleren som ikke trakk frem noe utfordrende i startfasen, dette kan henge sammen med at moren flyttet over sammen med han rett etter han signerte og at selvtilliten hans var lik som i Norge.

Underveis i oppholdet viser funnene ulikheter hvorvidt utøverne ble preget med tanke på savn av familie og enkelte påpekte at det kunne prege prestasjonene deres. Geir kjente på et stort savn tidlig i oppholdet, og etter det første året flyttet moren over for å bo med han, i tillegg understreket han at prestasjonene hans ble stadig bedre. Dette kan ha en sammenheng med at han bodde med moren etter at han mistrides med vertsfamilien sin. Spillerne som bodde med foreldre kjente ikke på noe stort savn, i motsetning til Bent som ble mer påvirket av dette ved at han ikke hadde foreldre i nærheten. Han påpekte at dårlige prestasjoner på banen kunne forsterke savnet. Et

interessant funn er at svært få av spillerne hadde noen form for mestringsstrategier underveis, noe faglitteraturen fremhever som viktig (Kim & Duda, 2003; Holt & Dunn, 2004; Sarkar & Fletcher, 2014). Hvorvidt spillerne hadde frykt for å gjøre feil og følte prestasjonspress hang sammen med hvor godt de behersket overgangen. Alf, Chris, Geir, Espen og Hans kjente ikke på stort press eller en frykt for å gjøre feil, som bidro til at de tok nivået i større grad (Höner & Feichtinger, 2016). Et interessant funn er at Dag og Bent kjente på et stort press på å prestere og at dette førte til at man gjorde enklere valg, dette kan sees i sammenheng med forskning som argumenterer for at frykten for å feile kan være en utfordring utøvere opplever (Sagar et al. 2009; Sagar et al. 2010). Med tanke på Bent virker det som dette ble påvirket av at han savnet foreldre og at dette preget selvtilliten hans på banen, dermed ble det vanskeligere å beherske overgangen.

Det er de som har trivdes best med bosituasjon som har hatt det best utenfor banen, de har fått best oppfølging og samtidig behersket overgangen i størst grad. Med tanke på vertsfamiliene virket det å ha mye å si hvor du endte opp, der halvparten var fornøyd og den andre halvparten misfornøyd. Hvis man først var misfornøyd resulterte dette i hyppige flyttinger med flere familier etter hverandre, noe som virket til å ha innvirkning på prestasjonene på banen. Weedon (2012) argumenterer for at det er viktig for spillerne og trives med vertsfamiliene. Det virket som det var vanligere å ha med familie over i perioden 2000-2010, med tanke på at ingen av spillerne i den nyeste tidsperioden hadde med familie over, men alle påpekte at de fikk hyppige besøk fra dem hjemmefra. Det kommer samtidig frem at fasilitetene har utviklet seg. Et eksempel på dette er Chris som var i England i perioden 2010-2020 og flyttet inn på treningsanlegget til klubben. Den største forskjellen her kommer frem mellom Alf og Bent, hvor Alf har følt seg som en del av familien alle årene han bodde der. I motsetning til Bent som var hos fem forskjellige og måtte sparke den ene familien. Disse funnene viser at bosituasjon kan bidra til å forstå hvordan spilleren behersker overgangen. Både Chris og Alf poengterer at selvtilliten var god i løpet av hele oppholdet, det kan bety at tilretteleggingen for spillere har blitt bedre med årene, ettersom de var i England fra 2010-2020. Det virket som at trenere var tøffere med spillerne som var i England mellom 2000-2010, med tanke på at både Chris og Alf forklarer at de hadde trenere som støttet deg opp og fortalte at å gjøre feil var en del av prosessen, i motsetning til Dag som i følge han selv fikk huden full om han gjorde feil. Det kommer i midlertid frem stor forskjell i hvordan du ble behandlet på akademiet sammenlignet om du fikk komme opp å trene med A-laget, hvor de praktiserte en mer støttende tilnærming, noe Espen la vekt på. Et interessant funn er at svært få hadde fokus på mental trening i klubbene sine. Ingen av spillerne i perioden 2000-2010 hadde dette, derimot pekte Chris og Alf på at de hadde mye av det. Dette kan tyde på at disse spillerne i større grad var rustet mentalt under oppholdet og derfor i

større grad behersket overgangen. Mental trening blir påpekt som viktigere og viktigere i mediene (Amankwah, 2019; Hjelvik, 2018).

5.0 Oppsummering

Funnene i denne studien belyser de varierte og komplekse utfordringene og problemene unge spillere møter ved denne klubbovergangen. En konsekvens av valget deres førte til at mange måtte forlate familie hjemme i Norge, og det viser seg at foreldrestøtte er viktig også etter overgangen. Resultatene viser at flere ofte fikk besøk og noen bodde med foreldre, og hvor bosituasjon hadde mye å si for hvordan utøverne behersket overgangen, hvor de som hadde dårlige boforhold slet mest utenfor banen. De spillerne som håndterte prestasjonspress og frykt for å gjøre feil best var de spillerne som behersket denne overgangen best. Oppfølging fra klubb viste seg å være en faktor som bidro til å lette overgangen. Fokus på mental trening har i større grad blitt satt i fokus og spillerne som var der fra 2010-2020 var bedre rustet til å takle overgangen. Viktige mentale ferdigheter som å tenke positivt, være fokusert og takle feil var sentralt i å håndtere overgangen (Thelwell et al. 2005; Richardson et al. 2012). Det som kjennetegnet spillerne som behersket denne overgangen best var at de hadde foreldre som ofte var tilstede for dem, i form av hyppige besøk eller at de flyttet over med dem. De hadde god oppfølging fra klubben hele veien, samtidig som de var sterke mentalt med tanke på en god selvtillit store deler av oppholdet og kjente på lite prestasjonspress og frykt for å gjøre feil. Det kan dermed virke som at den sosiale støtten, gode boforhold og tett oppfølging av klubben virker å være helt avgjørende for at overgangen skal gå lettere og at spillerne da var i bedre balanse både på og utenfor fotballbanen.

5.1 Veien videre

Videre ville det vært relevant å synliggjøre flere variabler som påvirker denne overgangen enn det jeg har gjort i min studie. Modellen til Williams & Franks (1998) tar for seg mange momenter som preger spillerutvikling. Det ville vært interessant å intervju trenere i de ulike akademiene for å få innsyn i deres subjektive meninger om hva som skal til for å beherske en slik overgang.

Litteraturliste

Abbott, A. & Collins, D. (2004). Eliminating the dichotomy between theory and practice in talent identification and development: considering the role of psychology. *Journal of Sports Sciences*, 22(5), 395-408.

Alfermann, D., & Stambulova, N. (2007). Career transitions and career termination.

Amankwah, Y. I. (2019) Amankwah: Det aller viktigste blir forsømt i fotballen. Hentet 20.05.2020 fra: <https://www.ba.no/debatt/debatt/meninger/amankwah-det-aller-viktigste-blir-forsomt-i-fotballen/o/5-8-1019489>

Bloom, B. (1985). Developing talent in young people. New York, NY: Ballantine.

Bourke, A. (2002). The road to fame and fortune: Insights on the career paths of young Irish professional footballers in England. *Journal of Youth Studies*, 5(4), 375-389.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.

Bruner, M. W., Munroe-Chandler, K. J., & Spink, K. S. (2008). Entry into elite sport: A preliminary investigation into the transition experiences of rookie athletes. *Journal of applied sport psychology*, 20(2), 236-252.

Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological bulletin*, 98(2), 310.

Collins, D., & MacNamara, Á. (2012). The rocky road to the top. *Sports medicine*, 42(11), 907-914.

Côté, J. (1999). The influence of the family in the development of talent in sport. *The sport psychologist*, 13(4), 395-417.

Côté, J., & Vierimaa, M. (2014). The developmental model of sport participation: 15 years after its first conceptualization. *Science & Sports*, 29, S63-S69.

Crust, L., Nesti, M., & Littlewood, M. (2010). A cross-sectional analysis of mental toughness in a professional football academy. *Athletic insight journal*, 2(2).

Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode – En kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget.

Ericsson, K. A., Krampe, R. T., & Tesch-Römer, C. (1993). The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance. *Psychological review*, 100(3), 363.

Ford, P. R., Bordonau, J. L. D., Bonanno, D., Tavares, J., Groenendijk, C., Fink, C., ... & Lolli, L. (2020). A survey of talent identification and development processes in the youth academies of professional soccer clubs from around the world. *Journal of Sports Sciences*, 1-10.

- Gledhill, A., Harwood, C., & Forsdyke, D. (2017). Psychosocial factors associated with talent development in football: A systematic review. *Psychology of Sport and Exercise, 31*, 93-112.
- Harwood, C. G., & Knight, C. J. (2015). Parenting in youth sport: A position paper on parenting expertise. *Psychology of sport and exercise, 16*, 24-35.
- Hellstedt, J. C. (1987). The coach/parent/athlete relationship. *The Sport Psychologist, 1*(2), 151-160.
- Hjelvik, E. N. (2018). Klaveness vil gjøre mental trening til norsk konkurransefortrinn. Hentet 04.05.2020 fra: <https://www.tv2.no/a/10195495/>
- Holt, N. L., & Dunn, J. G. (2004). Toward a grounded theory of the psychosocial competencies and environmental conditions associated with soccer success. *Journal of applied sport psychology, 16*(3), 199-219.
- Holt, N. L., & Mitchell, T. (2006). Talent development in English professional soccer. *International Journal of Sport Psychology, 37*(2/3), 77.
- Höner, O., & Feichtinger, P. (2016). Psychological talent predictors in early adolescence and their empirical relationship with current and future performance in soccer. *Psychology of Sport and Exercise, 25*, 17-26.
- Kim, M. S., & Duda, J. L. (2003). The coping process: Cognitive appraisals of stress, coping strategies, and coping effectiveness. *The sport psychologist, 17*(4), 406-425.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervjuet (Vol. 2)*. Oslo: Gyldendal Norske Forlag AS.
- Larkin, P., & O'Connor, D. (2017). Talent identification and recruitment in youth soccer: Recruiter's perceptions of the key attributes for player recruitment. *PLOS one, 12*(4), e0175716.
- Larsen, C. H., Alfermann, D., Henriksen, K., & Christensen, M. K. (2013). Successful talent development in soccer: The characteristics of the environment. *Sport, Exercise, and Performance Psychology, 2*(3), 190.
- MacNamara, Á., Button, A., & Collins, D. (2010). The role of psychological characteristics in facilitating the pathway to elite performance part 1: Identifying mental skills and behaviors. *The sport psychologist, 24*(1), 52-73.
- Markula, P., & Silk, M. L. (2011). *Qualitative research for physical culture* (p. 252). London: Palgrave Macmillan.
- Miller, P. K., Cronin, C., & Baker, G. (2015). Nurture, nature and some very dubious social skills: An interpretative phenomenological analysis of talent identification practices in elite English youth soccer. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health, 7*(5), 642-662.
- Mills, A., Butt, J., Maynard, I., & Harwood, C. (2012). Identifying factors perceived to influence the development of elite youth football academy players. *Journal of sports sciences, 30*(15), 1593-1604.
- Morris, T. (2000). Psychological characteristics and talent identification in soccer. *Journal of sports sciences, 18*(9), 715-726.

- Murr, D., Raabe, J., & Höner, O. (2018). The prognostic value of physiological and physical characteristics in youth soccer: A systematic review. *European journal of sport science*, 18(1), 62-74.
- Nesti, M., Littlewood, M., O'Halloran, L., Eubank, M., & Richardson, D. (2012). Critical moments in elite premiership football: Who do you think you are?. *Physical Culture and Sport. Studies and Research*, 56(1), 23-32.
- Parker, A. (2006). Lifelong learning to labour: Apprenticeship, masculinity and communities of practice. *British Educational Research Journal*, 32(5), 687-701.
- Pink, M., Saunders, J., & Styne, J. (2015). Reconciling the maintenance of on-field success with off-field player development: A case study of a club culture within the Australian Football League. *Psychology of sport and exercise*, 21, 98-108.
- Pummell, B., Harwood, C., & Lavalley, D. (2008). Jumping to the next level: A qualitative examination of within-career transition in adolescent event riders. *Psychology of sport and exercise*, 9(4), 427-447.
- Reeves, C. W., Nicholls, A. R., & McKenna, J. (2009). Stressors and coping strategies among early and middle adolescent premier league academy soccer players: Differences according to age. *Journal of Applied Sport Psychology*, 21(1), 31-48.
- Reeves, M. J., McRobert, A. P., Littlewood, M. A., & Roberts, S. J. (2018). A scoping review of the potential sociological predictors of talent in junior-elite football: 2000–2016. *Soccer & Society*, 19(8), 1085-1105.
- Richardson, D., Gilbourne, D., & Littlewood, M. (2004). Developing support mechanisms for elite young players in a professional soccer academy: Creative reflections in action research. *European Sport Management Quarterly*, 4(4), 195-214.
- Richardson, D., Littlewood, M., Nesti, M., & Benstead, L. (2012). An examination of the migratory transition of elite young European soccer players to the English Premier League. *Journal of sports sciences*, 30(15), 1605-1618.
- Ryba, T. V., Stambulova, N. B., Selänne, H., Aunola, K., & Nurmi, J. E. (2017). "Sport has always been first for me" but "all my free time is spent doing homework": Dual career styles in late adolescence. *Psychology of Sport and Exercise*, 33, 131-140.
- Ryen, A. (2002). *Det kvalitative intervjuet: fra vitenskapsteori til feltarbeid*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Sagar, S. S., Lavalley, D., & Spray, C. M. (2007). Why young elite athletes fear failure: Consequences of failure. *Journal of sports sciences*, 25(11), 1171-1184.
- Sagar, S. S., Lavalley, D., & Spray, C. M. (2009). Coping with the effects of fear of failure: A preliminary investigation of young elite athletes. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 3(1), 73-98.
- Sagar, S. S., Busch, B. K., & Jowett, S. (2010). Success and failure, fear of failure, and coping responses of adolescent academy football players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22(2), 213-230.
- Sarkar, M., & Fletcher, D. (2014). Psychological resilience in sport performers: a review of stressors and protective factors. *Journal of sports sciences*, 32(15), 1419-1434.

- Saward, C., Morris, J. G., Nevill, M. E., Minniti, A. M., & Sunderland, C. (2019). Psychological characteristics of developing excellence in elite youth football players in English professional academies. *Journal of sports sciences*, 1-7.
- Schlossberg, N. K. (1981). A model for analyzing human adaptation to transition. *The counseling psychologist*, 9(2), 2-18.
- Schlossberg, N. K., & Goodman, J. (2005). *Counseling adults in transition*. Springer Publishing Company.
- Sæther, S. A. (2017) *De norske fotballtalentene. Hvem lykkes og hvorfor?* Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode (5 ed.)*. Bergen: Vigmostad & Bjørke AS.
- Thelwell, R., Weston, N., & Greenlees, I. (2005). Defining and understanding mental toughness within soccer. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17(4), 326-332.
- Tjora, A. (2013). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Vaeyens, R., Lenoir, M., Williams, A. M., & Philippaerts, R. M. (2008). Talent identification and development programmes in sport. *Sports medicine*, 38(9), 703-714.
- Van Yperen, N. W. (2009). Why some make it and others do not: Identifying psychological factors that predict career success in professional adult soccer. *The Sport Psychologist*, 23(3), 317-329.
- Weedon, G. (2012). 'Glocal boys': Exploring experiences of acculturation amongst migrant youth footballers in Premier League academies. *International Review for the Sociology of Sport*, 47(2), 200-216.
- Widerberg, K., & Bolstad, K. (2001) *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt: en alternativ lærebok*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Williams, A. M., & Franks, A. (1998). Talent identification in soccer. *Sports Exercise and Injury*, 4(4), 159-165.
- Williams, A. M. (2000). Perceptual skill in soccer: Implications for talent identification and development. *Journal of sports sciences*, 18(9), 737-750.
- Williams, A. M., & Reilly, T. (2000). Talent identification and development in soccer. *Journal of sports sciences*, 18(9), 657-667.
- Wuerth, S., Lee, M. J., & Alfermann, D. (2004). Parental involvement and athletes' career in youth sport. *Psychology of sport and Exercise*, 5(1), 21-33.
- Wylleman, P., & Lavallee, D. (2004). A developmental perspective on transitions faced by athletes. *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective*, 507-527.

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Vedlegg 3: Godkjenning fra NSD

Vedlegg 1: Intervjuguide

Oppvarmingsspørsmål

- Hvilke klubber har du spilt i tidligere og hvilket nivå har det vært på?
- Var du på besøk i klubben før du signerte?
 - Hvis ja, hvilket inntrykk hadde du etter besøket?
- Var det interesse fra andre klubber?
 - Hvilke følelser og tanker gjorde du deg når du var ettertraktet som en så ung spiller? - Hva var årsaken til at den endelige avgjørelsen falt på å dra til akademiet til (Premier League klubben)?
- Hvordan var boforholdene dine i tiden din i England? / Hvordan har boforholdene dine vært i tiden din i England?
- Hvilke faktorer er viktig for deg for å skape et godt utviklingsmiljø? (Trenere, lagkamerater, fasiliteter, oppfølging, osv.)

Refleksjonsspørsmål

Foreldrestøtte

- Var foreldrene dine involverte i overgangen din til England?
 - På hvilken måte?
- Hvilken rolle spilte foreldrene dine før overgangen?
 - Hva med etter du flyttet til England?
- Flyttet du ditt alene?
- Hvilke tanker gjorde du deg om å være så langt fra foreldrene dine i tidlig alder?
- I hvilken grad opplevde du savn av familie?
 - Var dette noe som kunne preget prestasjonene dine på banen?
 - Hvis ja, hvordan håndterte du dette?
- Hadde du en agent som hjalp deg i overgangen, eller var det foreldre som hjalp til?
- Hvilken rolle har dine foreldre spilt i forhold til utviklingen din?

Selvtillit

- Hva var de største utfordringene når du kom til akademiet i forhold til hvordan du hadde det før?
 - Forberedt på det du møtte?
- Hadde du noen strategier for å overkomme hindringer du møtte på?
 - Hvilke eventuelt?
- Hvordan opplevde du å være i et lag med så mange gode spillere rundt deg?
 - La du ekstra press på deg selv for å prestere, eventuelt om andre la press på deg?
- Følte du et ekstra press på at du måtte lykkes i form av at du hadde tatt sjansen på å gå til utlandet?
 - Påvirket dette deg på noen måte?
- I løpet av oppholdet ditt, følte du noen gang frykt for å gjøre feil?
 - Om dette var tilfellet, i hvilken grad påvirket dette prestasjonene dine på banen?
- I hvilken grad følte du en usikkerhet rundt fremtiden, med tanke på å bli tilbudt kontrakt?

- Kan du forklare hvordan selvtilliten din var i løpet av oppholdet?
 - Fra start til slutt
- Var det noen ganger i løpet av oppholdet ditt at du følte at du tvilte på deg selv og var engstelig over egne prestasjoner?
 - Hva var eventuelt grunnen til at du tvilte på deg selv?
- Er det noen ganger du er bekymret for å prestere dårlig på banen, hva var eventuelt årsaken til dette?
- Hvilke mentale egenskaper mener du ligger til grunn for at enkelte spillere presterer bedre enn andre før og under kamp?
 - Noe fokus på mental trening i klubben?
- Var du noen gang bekymret for at andre skulle bli skuffet over det du presterte?
 - Erfaringer som kan trekkes frem?

Klubbovergang

- Hvordan var første ukene i ny klubb?
 - I hvilken grad var den en omstillingsfase fra hvordan det var hjemme i Norge?
- Kan du si noe om hverdagen din etter overgangen til England?
 - Hva var forskjellig fra hvordan det var i Norge?
- Hvilken oppfølging fikk du fra klubb for å trives sosialt?
 - Kontaktperson? Vertsfamilie? Aktiviteter/tiltak på ettermiddag/kveld?
- Hvordan var trenere og personene med tilknytning til klubben?
- Hvordan var overgangen fra spillestilen i Norge til spillestilen i England?
 - Utfordrende å håndtere?

Avslutningsspørsmål

- Er de noe du vil legge til avslutningsvis som du føler du ikke har fått frem? Noen erfaringer du har opplevd som du føler du ikke har fått frem?

Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet «*klubbovergang fra Norge til utlandet*»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se nærmere på mentale utfordringer fotballspillere som gjennomfører en klubbovergang fra Norge til utlandet møter på underveis. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Bakgrunn og formål

Mitt navn er Marchus Hem. Jeg kommer fra Tønsberg, og studerer master i samfunns- og idrettsvitenskap ved NTNU. Jeg skriver våren 2020 masteroppgave i idrettsvitenskap ved institutt for sosiologi og statsvitenskap. Formålet med prosjektet er å få mer kunnskap rundt mentale utfordringer unge fotballspillere kan møte på gjennom en klubbovergang i tidlig alder. Jeg ønsker å undersøke psykologiske og sosiologiske momenter som foreldrestøtte, selvtillit og angst. Jeg ønsker å intervju spillere som tidligere har vært del av et akademi i England.

Hvem er ansvarlige for prosjektet?

Institutt for sosiologi og statsvitenskap – NTNU

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

På bakgrunn av at du faller inn under mine utvalgsriterier, og vil være med på å gjøre mitt utvalg fullstendig ved å delta, er du strategisk utvalgt for dette prosjektet. Jeg ville satt stor pris på om du tok deg tid til å delta. Utvalget er trukket ut ved at jeg har valgt ut spillere som tidligere har spilt i et akademi i England.

Hva innebærer det for deg å delta?

For å delta i studiet kreves det at du samtykker og aktiv deltakelse ved at du stiller til et intervju som varer maksimalt 45 minutter. Intervjuet vil bli gjort på din arbeidsplass eller et annet sted som passer deg. Det kan også gjennomføres over telefon. Jeg ønsker helst å få gjennomført intervjuet i februar, men er fleksibel for hva som passer deg. Spørsmålene som blir stilt vil ta for seg momenter, erfaringer og opplevelser omkring temaet ovenfor. Det vil bli gjort lydopptak under intervjuet. Har du ønsker om å se intervjuguiden på forhånd kan denne sendes ut i forkant. Studiet er en akademisk oppgave som vil gi et innblikk i mentale utfordringer ved en klubbovergang til utlandet.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig deltakelse i dette studiet. Du kan når som helst trekke deg uten å oppgi noen grunn for det. Dersom du/dere velger å trekke deg vil alle opplysninger bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern- hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil kun bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er kun jeg og veileder Stig Arve Sæther, førsteamanuensis i idrettsvitenskap på NTNU som vil ha tilgang til dataen som kommer fra intervjuet. Navn og kontaktopplysninger vil bli erstattet med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrig data. Deltakere vil ikke gjenkjennes i publikasjonen. Det vil komme frem at du har spilt fotball i et akademi i England, med tanke på at dette er oppgavens formål.

Hva skjer med informasjonen du kommer med?

Alt av personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det er kun jeg, Marchus Hem og min veileder, Stig Arve Sæther, førsteamanuensis i idrettsvitenskap på NTNU som vil få tilgang til personopplysninger. Lyddopptaket vil bli lagret på en privat harddisk. I prosjektet vil du som informant bli anonymisert. Prosjektet skal etter planen avsluttes i 06.06 og personopplysninger vil da bli slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Institutt for sosiologi og statsvitenskap- NTNU ved førsteamanuensis Stig Arve Sæther, stiggarve@ntnu.no 73551133, 92011842.
- Masterstudent Marchus Hem, marchus_hem@hotmail.com, 45440271.
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*klubbovergang fra Norge til utlandet*], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at intervjuet blir tatt opp på lydopptak
- at sitater fra intervjuet brukes i masteroppgaven

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 06.06.2020

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Godkjenning fra NSD

NSD sin vurdering

 Skriv

Prosjekttittel

Mentale utfordringer ved klubbovergang til utlandet

Referansenummer

901487

Registrert

06.02.2020 av Marchus Hem - marchush@stud.ntnu.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet NTNU / Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) / Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Stig Arve Sæther, stigarve@ntnu.no, tlf: 92011842

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Marchus Hem, marchus_hem@hotmail.com, tlf: 45440271

Prosjektperiode

06.02.2020 - 06.06.2020

Status

13.02.2020 - Vurdert

Vurdering (1)

13.02.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 13.02.2020 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle særlige kategorier av personopplysninger om helseforhold og alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 06.06.2020.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og art. 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a, jf. art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven § 10, jf. § 9 (2).

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

